24րդ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6634 1 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1907 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 8 ՇԷՎՎԱԼ 1325 14 Novembre 1907 24me année № 6634

«ԱՐԵՒԵԼՔ»
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ	80 Ղրշ.
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	45 »
ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ	108 »
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	60 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ	35 Ֆրք.
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	20 »

ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ

ԱՐԵՒԵԼՔ

آرەولك
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قرەکین بویاجیان
درعلیه غلطه

"ARÉVELK„
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons|ple, Galata

10 ՓԱՐԱ ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ 10 PARAS

Առաջին Տարեդարձ

«Արեւելք»ի խմբագրութեան ուղղութիւնը եւ թերթիս գնահատուիլը. — Թերթիս մէջ լոյս տեսած կարեւորագոյն յօդուածները. — Մեր աշխատակիցները. — «Արեւելք» օրաթերթին 25ամեակի նախօրեակը. — «Արեւելք»ի ընթերցողներուն եւ համակիրներուն։

Այսօր Նոյեմբեր 1ին Արեւելք նոր խմբագրութեամբ իր առաջին տարեդարձը կը բոլորէ։ Եթէ ակնարկ մը ձգելու ըլլանք անցեալ տարեշրջանի վրայ, կը տեսնենք որ Արեւելք հետզհետէ կատարելագործուելով Պոլսոյ հայ մամլոյ մէջ կարեւոր ու պատուաւոր տեղ մը գրաւած է և շնորհիւ Տնօրէնութեան և Խմբագրութեան միահամուռ ջանքերուն, այնքան արագ ծաւալում և համակիր ընդունելութիւն գտած է, որուն նմանը հազիւ թէ կարելի է տեսնել մեր մամլոյ պատմութեան մէջ։ Գրական այնպիսի պայմաններու մէջ, երբ ամէն տեսակի թերթեր սունկի պէս կը բուսնին, աստղերու նման անյայտանալու համար, հազիւ իրենց ետեւէն նշմարելի հետք մը թողլով, Արեւելք առաջին օրէն իսկ հաստատուն և ինքնավստահ քայլերով յառաջացաւ, պարկեշտութեան, անկողմնակալութեան և անկեղծութեան ուղիէն. միշտ իր ընթերցողներուն մատուցանելով բարոյական և նիւթական շահը նկատի առնելով։ Արեւելք հանրային, եկեղեցական, դպրոցական և բարեգործական հաստատութեանց և մարմիններու իրական շահերուն ջերմ պաշտպան հանդիսացաւ և երբեք փորձ չըրաւ անստոյգ ու տարտամ տեղեկութեանց կամ լուրերու համաձայն զանոնք վարկաբեկ ընել խմբճելով։ Ընդհակառակը՝ մեր կողմէ որ և է ջանք չենք խնայած հանրային հաստատութեանց և մարմիններու հեղինակութիւնը բարձր բռնելու համար, վաւերական և ստոյգ տեղեկութեանց համաձայն քննադատելով և պարզելով անոնց թերի կողմերը և վայելուչ ձեւով գնահատելով անոնց մատուցած ծառայութիւնները։ Որքան որ օգտակար է արդարացի և անշահասէր քննադատութիւնը այնքան ալ վնասակար է անձկամիտ և կուսակցական խըբձանքը։ Մեր այս օգտաշատ ուղղութիւնը ամէնէն առաջ հանրութեան կողմէ գնահատուեցաւ գործնականապէս։ Արեւելքի հրատարակութեան առաջին թիւերէն սկսեալ ամէն կողմէ յայտնուած ջերմ համակրութիւններ և շնորհաւորութիւններ քաջալերեցին մեզ։ Ո՛չ միայն համայնքին ամէնէն կարող և լուրջ անդամները գնահատեցին զայն այլ և ընթերցող հանրութեան ամէն խաւերու մէջ Արեւելք սիրցուց ինքզինքը։ Արեւելքի բաժանորդներուն և ընթերցողներուն թիւը հետզհետէ աճեցաւ և բազմացաւ, այսօր հազարաւոր երկսեռ ընթերցողներու համար Արեւելք մտաւոր զարգացման անհրաժեշտ մէկ միջոցը և համաշխարհային լուրերու հաճելի թարգմանը հանդիսացած է։ Արեւելքի լուրջ ուղղութիւնը և հանրութեան օգտաշատ պարունակութիւնը գնահատուեցաւ ո՛չ միայն մեր համայնքին այլ և օտարներուն կողմէ։ Ինչպէս յայտնի է, Արեւելք այս տարի մամուլի համաշխարհային ցուցահանդէսին մէջ ի Լուվէն, Օսմանեան մամուլին պատուաւոր ձեւով վարձատրուեցաւ՝ առաջին կարգի մրցանակի արժանանալով։ Արեւելքի մէջ լոյս ընծայուած յօդուածներուն գնահատականներ նուիրեցին մայրաքաղաքիս Թուրք, յոյն և օտար պաշտօնակիցներ։ Սապահ և Իգտամ նոյն իսկ բաւացի կերպով օսմաներէնի թարգմանեցին մեր երկու յօդուածները, այսինքն «Արեւելեան քաղաքակրթութեան ազդեցութիւնը արեւմուտքեանին վրայ», որուն առաջին մասը լոյս ընծայուեցաւ անցեալ տարի նոյեմբերին և թարգմանաբար հրատարակուեցաւ Սապահի մէջ, և «Օսմանեան լեզուի ուսումնասիրութիւնը Եւրոպայի մէջ», որ Իգտամի մէջ թարգմանուեցաւ։ Բացառիկ պատիւ մըն էր այս հայ թերթի մը համար, երբ մանաւանդ բոլոր յոյն և օտար պաշտօնակիցներ ալ գովեստով յիշեցին այս յօդուածները։ Անցեալ տարուան ընթացքին մէջ բազմապիսի խնդիրներ և հարցեր շօշափուեցան Արեւելքի էջերուն մէջ։ Եկեղեցական բոլոր լուրերն ու խնդիրները օրը օրին հաղորդուեցան՝ ամենաստոյգ աղբիւրներէ քաղուելով, և բազմաթիւ տեսութիւններով շատ մը կարեւոր խնդիրներ լուսաբանուեցան։ Ընթերցողներ անշուշտ դեռ կը յիշեն «Արէտ»ի շաբաթական սրամիտ նօթերը, որուն մէջ հայկաբան հեղինակը քննադատութեան բովէն կ'անցընէր բոլոր առօրեայ որոշումները և նորանշան եկեղեցական-վարչական առաջնորդական, դպրոցական խնդիրներ։ Խմբագրութիւնս ջերմ պաշտպան հանդիսացաւ եկեղ. կարգապահութեան՝ Տ. Մուշեղ եպիսկոպոսի խնդրին առթիւ և Սսոյ Կաթողիկոսութեան և Պատրիարքարանի յարաբերութեանց վերջնական և արդի պահանջներուն յարմար ձեւով կանոնաւորուելուն։ Այս առթիւ «Եկեղեցասէր» լուրջ ուսումնասիրութիւններ հրատարակեց երկու Աթոռներու յարաբերութեանց մասին։ Եկեղ. երաժշտութեան կանոնաւորութեան և կամ Եռաձայնի և Միաձայնի վէճերու մասին Արեւելք եկեղ. երաժշտութեան կանոնաւորութեան և Եռաձայնի պաշտպան հանդիսացաւ, քանի որ Եռաձայնի ներմուծմամբ բոլոր դպիրները պարտաւոր պիտի ըլլային Նօթա սորվիլ, և տիրացուական ծեքծեքումներ, նոյն իսկ Միաձայն երգեցողութեան միջոցին վերջ մը պիտի գտնէին։ Ուշագրաւ էին այս առթիւ Եկեղեցասէրի գրած յօդուածները. «Մայր Աթոռ և Սիս» «Սսոյ եպիսկոպոսական խնդիրը» «Կիլիկիոյ յարաբերութեան խնդիրը»։ Քահանայական խնդրի նկատմամբ խմբագրութիւնս միշտ ամուսնացեալ կղերը բարձրացնելու և անոր նիւթականը ապահովելու գաղափարը պաշտպանած է մանաւանդ «Քահանայական խնդիր» և «պէտք է քահանայութիւնը բարձրացնել» յօդուածներով։ Նոյն և նման սկզբունքներու հետեւած ենք Ուսուցչական խնդրի նկատմամբ. ուսուցիչներու նիւթական ապահովութիւնը անոնց յառաջդիմութեան առաջին անհրաժեշտ պայմանն է մեր կարծիքով։ Այս տեսութեան ջատագով հանդիսացած ենք «Ուսուցչական խնդիր» յօդուածին մէջ։ Բազմաթիւ յօդուածներ և դիտողութիւններ հրատարակած ենք հրապարակային քննութեանց վնասներու, դաստիարակութեան, կրթութեան նպատակի դպրոցական առողջապահութեան մասին։ Մանկավարժական հմտալից և ջղուտ յօդուածներով մասնաւոր ուշադրութիւն գրաւեց Օր. Զապել Ջաքարեան, որուն սրամիտ դիտողութիւնները հաճոյքով կարդացուեցան։ Գաւառներէն ալ յաճախ գրեցին դպրոցական խնդիրներու մասին։ Այս տեսակէտով մեր գաւառացի աշխատակիցներէն բազմաթիւ եղան մանաւանդ Դարբինեան, Վահրամ Արծրունի, Մաթիկեան, Սրապեան և այլք։

Եկեղեցական-պատմական և ճռախօսական ու բանասիրական խնդիրներ ալ մասնաւոր հոգածութեամբ մշակուեցան Արեւելքի մէջ։ Այս կարգի յօդուածներէն մասնաւոր գնահատութեան արժանացան Յ. Գ. Մրմրեանի «Լրագրութիւնը Թրքահայերուն մէջ» յօդուածը, ուր բանասէր հեղինակը ինքնայատուկ լեզուով և ոճով պատկերացուցած էր ԺԹ. դարու լրագրութիւնը։ Արեւելք առաջին անգամ պարզեց Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյ հարիւրամեակի խնդիրը և այս առթիւ յոյժ շահեկան ուսումնասիրութիւններ հրատարակեցին Թ. Տ. Վ. Յ. (Տօքթ. Թորգոմեան էֆ.), Տ. Միքայէլ քհ. Աչճեան և վերջապէս Քննասէր, որ վերջնականապէս ստուգեց եկեղեցւոյ հիմնադրութեան թուականը։ Այնքան հետաքրքրական էին Տօքթ. Թորգոմեանի «Դար մը առաջ քանի՞ եկեղեցի ունէինք Կ. Պոլսոյ մէջ», «Ս. Երրորդութիւն եկեղեցին», «Նարլը-Գաբուի և Բերայի հիւանդանոցները» եւայլ ուսումնասիրութիւնները, որքան ընտիր հում նիւթ կը պարունակէին Տ. Միք. քհ. Աչճեանի գեղեցիկ յօդուածները։ Եկեղ. պատմական տեսակէտով շահեկան էր նաեւ անխոնջ բանասէր Տ. Տրդատ եպիսկ. Պալեանի «Յաջորդութիւնք առաջնորդ-վանահայրերու Ամասիոյ-Մարզուանի»։ «Հայ եկեղ. ճարտարապետութեան», «Հայ եկեղ. մանրանկարչութեան» նուիրուած երկու յօդուածներու մէջ խմբագրութեան կողմէ մասնաւորապէս շեշտուեցաւ Հայ եկեղ. ինքնայատուկ արուեստի մը մշակումն ու ծաղկումը։ Բարեկենդանի, Մեծ Պահոց ծագման, հայ տօներու զարգացման շրջաններու պատմութեան և մեր եկեղ. Տօնացոյցի կազմակերպութեան մասին մասնաւոր ուսումնասիրութիւններ լոյս ընծայուեցան։ Առօրեայ խնդիրներու հետ այլ և այլ եկեղեցական ու բարեգործական հաստատութեանց պատմութիւնն ալ մշակուեցաւ և այս տեսակէտով գոհունակութեամբ կարդացուեցաւ «Գալֆաեան Որբանոցի», Նաթանեան էֆ.ի «Վանքերու ծագման» և Գամէրի «Հիւանդանոցի» մասին գրած յօդուածները։ Մասնաւոր հոգածութեամբ մշակեցինք նաեւ գրական-գեղարուեստական խնդիրներ։ Գրասէր իր «Մամուլի շուրջը», Գամէր իր «Օրուան նշմարներ» ինչպէս նաեւ մասամբ Պերճ իր «Օրուան խօսքեր» յօդուածներու շարքերով գրական ամէն նոր երեւոյթ քննութեան բովէն անցուցին և անոնց արժէքն ու թերութիւնները մատնանիշ ըրին։ Գրասէր և Գամէր օրուան կարեւոր խնդիրներու մասին ալ քննական տեսութիւններ պարզեցին, առաջինը միշտ պատմական-քննադատութեան շաւղէն ընթանալով և երկրորդը՝ անձնական յուշեր վերարծարծելով և գրական ու գեղարուեստական յիշատակներով համեմելով։

Զարեհ Նեմցէ և Մեննազ գրական և գիտական ընտիր թարգմանութիւններով ճոխացուցին Արեւելքի էջերը եւրոպական գեղարուեստին, կեանքին և գիտութեան վերաբերեալ շահեկան յօդուածներով։ Զարեհ Նեմցէ արդէն յայտնի է Արեւելքի բոլոր ընթերցողներուն, մինչեւ այժմ մեր հրատարակած վերին աստիճանի շահեկան 1) «Ադամանդներու աշխարհին մէջ», 2) «Թեղանի կոմսուհիի մը արկածները», 3) «Կնոջ մը կեանքը» և 4) «Դրամ և սէր» վէպերու ընտիր թարգմանութեամբ։ Մեննազ ինքնայատուկ ճաշակով հետաքրքրաշարժ եւրոպական նիւթեր կ'ընտրէ և կը հայացնէ և մանաւանդ «լուսաւոր սեռի» կիրթ ճաշակին քով տեղեակ է և անոնց հետաքրքրութիւնը վառ կը պահէ միշտ։ Ռուդոլֆ Սամիկեան, Տիգրան Ջիթճեան, Թէոդիկ, Պերճ, Սմբատ Դաւթեան, Գրիչ, Գարէտ, Արշակ Սեդրաքեան, Սիրունի և այլք ընտիր գրական նիւթերով նպաստեցին Արեւելքի գրական նիւթերու պէսպիսութեան։ Չեմ կրնար այս գրական գեղարուեստական բաժինը գոցել առանց յիշատակելու «Թաթուլ Վանանդացի»ի և «Հաստէրմով»ի, «Սինանեան» և «Մօրլեան»ի գրական պայքարը։ «Թաթուլ» անվեհեր համարձակութեամբ մատնանիշ ըրած էր դպրոցական ամավերջի հանդէսներու առթիւ իր նշմարած, թերութիւնները խոցոտիչ նետեր արձակելով իր քննադատութեան կապարճէն այն հաստատութեան ևս, ուր Հաստէրմով կը պաշտօնավարէր։ Վերջինս բնականաբար գրական վահանով ընդդիմակոխեց և գրչի պայքարն սկսաւ, կարծիքներու և ըմբռնումներու տարբերութեան բանօրամայով մը։ Աւելի երկարատեւ եղաւ Սինանեան-Մօրլեան վէճը, որուն վախճանը յայտնի է արդէն Արեւելքի ընթերցողներուն։ Մենք կարծիքներու և համոզումներու տարբերութիւնը կը յարգենք և չենք ուզեր որ կարծիքներու տարբերութեան պատճառով գեղարուեստ և գրականութիւն և կամ հանրային հաստատութիւններ որ և է կերպով վնասուին։ Անուրանալի է բնականաբար որ առաջին վիճաբանողներէն Թաթուլ շատ կծու ճշմարտութիւններ ըսաւ, բայց ընդդիմախօսն Հաստէրմով իրաւունք ունէր իր դպրոցին վարկը պաշտպանելու։ Սրամտական վիճաբանութեան մէջ Մօրլեան Հաստէրմովի բախտը չունեցաւ և մանաւանդ առաւօտեան թերթին անցնելէն ետքը կատարեալ հակասութեան մէջ ինկաւ, և մրցումէ խուսափեցաւ։ Գրչի այս պայքարներէն շատ աւելի երկարատեւ և բուռն պայքար մը բացուեցաւ «Սարքել» բառին շուրջ որու մասին սակայն յաջորդ թուով կը խօսինք։

ՏՕՔԹ. Յ. ԹՕՓՃԵԱՆ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ-ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՀԱՅ ԵՒ ՅՈՅՆ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

(ՆՈՐԱԳԻՒՏ ՎԱՒԵՐԱԳԻՐՆԵՐ)

Այս երկու Եկեղեցիներու մէջ հաւատաքանական միութիւն մը հաստատելու համար շատ անգամ ձեռնարկներ եղած են՝ սկսեալ եկեղեց. պատմութեան հնագոյն ժամանակներէն։ Բայց ամէնէն գործնական ձեռնարկը եղաւ Գրիգորիսեանց և Ներսիսեանց ատեն, որուն հեղինակն է Ներսէս Շնորհալի։

Հիմայ նոր գտնուած կարգ մը վաւերագիրներ կը հաստատեն, թէ Հայ և Յոյն Եկեղեցիներու մէջ մշակուած այդ խնդիրը նորէն ձեռք առնուած է Բարձրբերդցի Կոստանդին Ա. Կաթողիկոսի ատեն։ Այս իրողութիւնը, որ շատ կարեւոր է Եկեղեցական Պատմութեան համար, հազիւ կրնայ նշմարուիլ հոն։ Այս է պատճառը, որ կը փութանք ծանօթացնել Կոստանդին Կթղ.ի յարաբերութիւնները Յոյն Եկեղեցւոյ հետ։ Եւ որովհետեւ ԺԱ. դարուն երկու Եկեղեցիներու միութիւնը Ներսէս Շնորհալիով սկսաւ, կ'ուզենք նախ այդ մասին ամփոփ տեսութիւն մը ընել, և ետքը անցնիլ Կոստանդին Կթղ.ի։ Աւելորդ է ըսել թէ մենք պիտի չզբաղինք Շնորհալիէն յառաջ եղած ձեռնարկներով։

Մեր ուսումնասիրութիւնը պիտի ունենայ երեք մաս.

Ա. — Հայ և Յոյն Եկեղեցիներու միութիւնը Գրիգորիսեանց եւ Ներսիսեանց ատեն։
Բ. — Բարձրբերդցի Կոստանդին Կաթողիկոսի ատեն։
Գ. — Կոստանդին Կաթողիկոս։

⁂

ՀԱՅ ԵՒ ՅՈՅՆ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Ա.—Գրիգորիսեանց եւ Ներսիսեանց ատեն։

Հայ և Յոյն Եկեղեցիներու միութեան խնդիրը Հայ Եկեղեցւոյ պատմութեան ամէնէն հետաքրքրական և ամէնէն գեղեցիկ էջերը կազմած է։ Հետաքրքրական անոր համար, որ Հայ Եկեղեցին իր քրիստոնեայ, խոհեմ, գիտուն կաթողիկոսներուն և վարդապետներուն շնորհիւ կրցած է խորունկ ազդեցութիւն ընել Յոյն Եկեղեցւոյ վրայ, որ հպարտ, վիճասէր, կռուածոռ ընթացք մը ունեցած է մասնաւորապէս հանդէպ Հայ Եկեղեցւոյ՝ դաւանաբանական խնդիրներու մէջ, մա՛նաւանդ քրիստոսաբանական մեկնութիւններու մէջ։ Գեղեցիկ անոր համար, որ Հայ Եկեղեցին ցոյց տուած է այդ խնդիրներու մէջ քրիստոնէական ճշմարիտ, բարձր, խաղաղ ոգի մը, առանց ո և է արտաքին յաւակնութեան, միայն հիմնուելով իր ծոցը պահուած և արդիւնաւորուած աւետարանական սկզբունքներու և Ս. Հարց ուղղափառ ըմբռնումներուն վրայ։

Քաղկեդոնի Ժողովը (451) պատճառ եղաւ, որ Քրիստոնէական ընդհանուր Եկեղեցւոյ միութիւնն ու համերաշխութիւնը խախտի։ Հայ Եկեղեցին չուզեց ընդունիլ այդ Ժողովը և հաւատարիմ մնաց Տիեզերական առաջին Երեք Ժողովներուն։ Հայ Եկեղեցւոյ այս ուղիղ ընթացքը երբեք ուղիղ չըմբռնուեցաւ Քաղկեդոնի Ժողովոյն հեղինակ և պաշտպան Եկեղեցիներէն, և իսկապէս Լատին և Յոյն Եկեղեցիներէն, և այս պատճառաւ ասոնք միշտ խնդիր յուզեցին Հայ Եկեղեցւոյ շուրջը՝ հիմ բռնելով Յիսուս Քրիստոսի աստուածային և մարդկային բնութեանց, կամ դասական բացատրութեամբ՝ երկու բնութեանց խնդիրը։ Վասն զի Քաղկեդոնի Ժողովը երկու բնութեանց միացումը բացատրելու համար այնպիսի բառեր գործածեր էր, որոնք նեստորականութեան կը տանէին կիւրեղեան աստուածաբանութեան վարժ միտքերը։ Քաղկեդոնի Ժողովէն մինչեւ հիմա երկու բնութեանց խնդիրը միշտ խնդիր է Հայ Եկեղեցւոյ և Քաղկեդոնի Ժողովը ընդունող Եկեղեցիներու մէջ։ Եւ այս մասին միայն Հայոց մէջ և Հայոց կողմէ այնչափ բաներ գրուած են, որ խոշոր մատենադարան մը կը կազմեն անոնք։ Հայ Եկեղեցին մինակ չէր այս խնդրին մէջ, Վրաց եւ Աղուանից, ինչպէս նաեւ ուղղափառ Ասորւոց Եկեղեցիները միաբան էին Հայ Եկեղեցւոյ հետ։ Բայց հետզհետէ փառասէր եկեղեցականներ Յունաց կողմը յարելով քաղկեդոնացուցին Աղուանից և Վրաց Եկեղեցիները։ Հայ Եկեղեցին ամուր մնաց իր դաւանանքին վրայ։

Երբ Յոյն Եկեղեցին՝ Փոտ Պատրիարքի ժամանակ (Ը. դար) քննադատեց Լատին Եկեղեցին և հերքեց Պապին չափազանց իրաւասութիւնը, և երբ այսպէս իրարմէ զատուեցան երկու Եկեղեցիներ (*), Հայ Եկեղեցին մնաց երկու մեծ Եկեղեցիներու նկատումներուն ու դարձուածքներուն դէմ, բայց միշտ ամուր իր աւետարանական սկզբունքներուն և ուղղափառ Ս. Հարց ըմբռնումներուն վրայ, կորովով և իմաստութեամբ պաշտպանեց ինքզինքը։ Յոյն Եկեղեցին մա՛նաւանդ մասնաւոր շահեր ունէր Հայոց մէջ և այս պատճառաւ կ'ուզէր որ Հայ Եկեղեցին դաւանակցութեամբ միանար իրեն, որպէս զի իր շահերը ապահովէ։

Դժբախտաբար երկու բնութեանց խնդիրը առանձին չմնաց։ Յոյն Եկեղեցին սկսաւ ազգային Եկեղեցւոյ աւանդութիւններուն և իրաւասութիւններուն ալ ուշադրութիւն դարձնել և այսպէս կնճռոտ հանգամանք մը ստեղծել մեր Եկեղեցւոյ շուրջը։ Ուրիշ դժբախտ պարագայ մըն ալ կար, որ թիւրիմացութիւնները կը շեշտէր ան էր. Յոյն Եկեղեցին Հայ Եկեղեցին հասկընալու համար շատ կարեւորութիւն կու տար ռամկին. ժողովուրդին մէջ տիրող հին կրօնական սովորութիւններու և անոր նոյն իսկ Հայ Եկեղեցւոյ մասին կազմած սխալ գաղափարներու վրայ կը հիմնուէր՝ գնահատելու համար անոր ուղղափառութիւնը և կարգուսարքին հարազատութիւնը։ Փառասէր մարդիկ ալ պակաս չէին, որ իրենց շահուն համար սխալ և թիւր բաներ կը հասկըցնէին Յունաց։ Այս կարեւոր պարագան ուշադրութիւն կը գրաւէ ոչ միայն երկու Եկեղեցիներու պաշտօնական յարաբերութեանց առթիւ գրուած նամակներու մէջ, այլ նաեւ կարգ մը մենագրութիւններու մէջ, որոնցմէ մէկ հատը, որ Յոյն Եկեղեցւոյ ամէնէն գիտուն հայրերէն, Յովհան Դամասկացիի (Ը. դար) անունով հասած է մեզ, հրատարակեցինք մեր Լոյսին մէջ։ Այդ գրուածին մէջ այնպիսի տարօրինակ բաներ կը վերագրուին Հայ Եկեղեցւոյ, որոնք պարզապէս ռամկական արժէք մը կրնան ունենալ. մինչ ատոնք իբր Հայ Եկեղեցւոյ մէջ տիրող հաւատալիքներ կամ աւանդութիւններ նկատի առնուած և ըստ այնմ գնահատուած են Յոյն Եկեղեցւոյ կողմէն։ Քիչ խօսքով՝ իրերը այսպէս թիւրիմացութիւններու մէջ ընթացան Քաղկեդոնի Ժողովէն մինչեւ Ներսէս Շնորհալիի ժամանակները։

Ներսէս Շնորհալի, դեռ եպիսկոպոս էր, երբ Մամեստիոյ մէջ (արդի Միսիս, Ատանայի մօտ) հանդիպեցաւ (1165) Յունաց Մանուէլ կայսեր փեսայ Ալէքս դուքսին, որ շատոնց կը փափաքէր շէնք շնորհք հայ Վարդապետի մը հետ տեսնուիլ և խօսակցիլ կրօնական խնդիրներու մասին, և հասկընալ թէ ինչո՞ւ համար Յոյն և Հայ Եկեղեցիներու մէջ պառակտում կայ։ Շատ ուղիղ էր դուքսին ընթացքը. մարդը կ'ուզէր ուղղակի աղբիւրէն խմել ջուրը. բարեբախտաբար Շնորհալի մը գտաւ իր դէմը, որ իր անոյշ լեզուով, իր հմտութեամբ և մա՛նաւանդ իր բարոյական բարձր արժանիքով դիւթեց հմայեց հոռոմ իշխանը, այնպէս որ աս բոլորովին շինուած Հայ Եկեղեցւոյ ուղղափառութեան մասին, խնդրեց Շնորհալիէն, որ գրի առնէ իր ըսածները և տայ իրեն։ Շնորհալին հաւանեցաւ և «գրեաց զմերս դաւանութիւն հաւատոյ և զկարգս եկեղեցւոյ» տուաւ իշխանին։ Այդ նշանաւոր գրուածը, «Բանիւք դուզնաքեայ իմն» սկսուածով, մեր մէջ առաջին ամփոփ, պայծառ և իմաստուն գրուածն է, որ հիմնաքար եղաւ Հայ և Յոյն Եկեղեցիներու մէջ միութեան համար բացուած պաշտօնական և շատ նշանաւոր բանակցութեան։ Շնորհալին իր կողմէն չստեղծեց այդ գրուածը, այլ գրեց ինչ որ «ի Հարցն Սրբոց աւանդիցն ընկալեալ» էր։ Շնորհալիին բովանդակ արժանիքը կը կայանայ սա իրողութեան մէջ. նա կրցաւ Տիեզերական երեք Սուրբ Ժողովներու համեմատ ընդունուած Քրիստոսաբանութիւնը ամփոփել, և այսպէս բոլորովին պայծառ բացատրութիւններով պատկերացնել երկու բնութեանց աստուածաբանական ըմբռնումը՝ հիմնուելով Աւետարանի պատմութեան վրայ։ Հայ Եկեղեցւոյ «կարգաց» մասին գրածներն ալ նոյնքան ամփոփ և գեղեցիկ են։

Շնորհալի այնքան լաւ սերտած է Աւետարանը և այնքան պայծառ կերպով ըմբռնած և բացատրած է մանաւանդ քրիստոսաբանական խնդիրները, որ Հայ Եկեղեցւոյ հին վարդապետներուն մէջ առաջինը և միակն է իբր բարոյագէտ աստուածաբան, որ նախնեաց բոլոր գրածները մանր մանր քննած, իւրացուցած, և անոնց հիմերուն վրայ բանաձեւած է Հայ Եկեղեցւոյ աստուածաբանութիւնը։ Այնպէս որ թէ՛ նոյն ինքն Շնորհալին, միշտ իր գծած շրջանակէն դուրս չելաւ, երբ պէտք եղաւ կրկին կրկին գրել միեւնոյն նիւթերու վրայ, և թէ՛ իր յաջորդները, առանց բացառութեան մնացին միեւնոյն շրջանակին մէջ։

Հայ և Յոյն Եկեղեցիներու միութեան այս շրջանը կը գրաւէ 1165—1180 տարիները, այսինքն տասնհինգ տարուան միջոց մը, Գրիգորիս, Ներսէս Շնորհալի և Գրիգոր Տղայ Կաթողիկոսներու ատեն։ 1165ը Շնորհալի Ներսէս եպս.ի գրած առաջին դաւանագրութեան ժամանակն է, իսկ 1180ը (սեպտ. 27) Մանուէլ կայսեր մահը։ Այս միջոցին երկու Եկեղեցիներու պաշտօնական յարաբերութեանց գրական արդիւնքը պատմական հակիրճ ծանօթութիւններով պահուած է Հայ Մատենագրութեան մէջ (Տե՛ս Ընդհանրական, տպ. 1871, Երուսաղէմ, էջ 85—201)։ Բայց կ'երեւի թէ ամէն մասամբ ամբողջ չէ այս հաւաքածոն, և ինչ ինչ թուղթեր կը պակսին. զոր օր. Գրիգոր Տղային այն պաշտօնական նամակը, որով Շնորհալիին մահը գուժած է Մանուէլ կայսեր (Ընդհր. էջ 166)։

Ինչ և իցէ. մեզի ծանօթ և մեր ձեռք հասած թղթակցութեան այդ հաւաքածոն կը հաստատէ, թէ եկեղեցական միութեան խնդիրը լրջօրէն քննուած էր և գրեթէ որոշ լուծման մըն ալ յանգած պիտի ըլլար, եթէ Մանուէլի մահը չխափանէր գործը։

Յոյն Եկեղեցին իր ստացած բերանացի և գրաւոր բացատրութիւնները քննելէ ետքը, վերջապէս կ'ամփոփէր ու կը բանաձեւէր իր պայմանները ինը գլուխներով (Ընդհր. էջ 156—157)։ Շնորհալին այդ ինը գլուխներու մասին Հայ Եկեղեցւոյ տեսութիւնները վճռապէս պարզելու համար ուզեց եկեղեցական ընդհանուր ժողով մը գումարել, և իրօք հրաւէր ալ ղրկեց ամէն կողմ, ոչ միայն Հայոց, այլ նաեւ Հայոց դաւանակից ուրիշ Եկեղեցիներու, և այս մասին գրեց Մանուէլ կայսեր։ Շնորհալին վախճանեցաւ սակայն (1173 օգոստ. 13. Եշ.), և իր յաջորդը Գրիգոր Տղայ գրեց Մանուէլ Կայսեր և խնդրեց, որ թեթեւցնէ ինը գլուխները ի սէր եկեղեց. խաղաղութեան, որովհետեւ շատեր կան, ըսաւ, որ չեն հասկնար իրողութիւնը. «Յաղագս այնպիսեացն, դիտել տալու, թեթեւացուցանել խնդրեմք ի նախակարգեալ գլխոցն, մինչեւ ուղղի Աստուածային խաղաղութիւն, և այնուհետեւ ինքն տէրն ծնանի և բուսուցանէ զորս իւր աճմանն է օժանդակ» (Ընդհր. էջ 167)։ Բայց գալով քրիստոսաբանական կամ երկու բնութեանց խնդրին, դիտել տալու, թէ այդ մասին ըսելու նոր բան մը չկար. ինչ որ Շնորհալին ըսած և գրած է՝ այն է, ըսաւ, մեր առաջնորդը. «Այլ զհաւատոյ բան ոչ ինչ կարօտ է երկրորդ անգամ լսել ի մէնջ աստուածասէր թագաւորդ, զի զնոյն ինքն զերանելի հայրապետն մեր զՍուրբն Ներսէս՝ կենդանի բանիւքն իւրովք ունիմք առաջնորդ առ Քրիստոս խոստովանութիւնն ի մէջ մեր» (Նոյն անդ)։ Եւ ստուգիւ Յոյնք ստիպուեցան խոստովանիլ, որ հանդարտ քննութենէ ետքը ուղիղ գտած են Հայ Եկեղեցւոյ դաւանութիւնը, և պաշտօնապէս յայտարարեցին.—«Եւ ահա ոչ կայ ի մէջ մեր մեծ պատճառ, քանզի ըստ բարեպաշտ մտածութեանն մի գտաք» (Ընդհր. էջ 174. Հմմտ. էջ 314)։

Յունաց Պատրիարքին վերջին նամակը 19 Մետրապոլիտներ և Արքեպիսկոպոսներ ալ ստորագրեցին, իսկ Գրիգոր Տղայ Կաթողիկոսին պատասխանը՝ 32 Արքեպիսկոպոսներ ու Եպիսկոպոսներ։ Կաթողիկոսը մասնաւորապէս դիտել տուաւ նաեւ թէ՛ Մանուէլ Կայսեր և թէ՛ Միքայէլ Պատրիարքին, որ կարեւորութիւն մի՛ տան Հայ Եկեղեցւոյ հաւատքի հակառակորդներուն, որոնք բան չեն գիտեր և «զրպարտեն զմեզ յանուր և անպատկառ բարբառօք» (Ընդհր. էջ 191), «Եւ թէ ոք այլատարազ ինչ խօսի առ ձեզ՝ զոր ի մեզ խորհուրդ հաւատոյ, ի բաց վարեցէք իբրեւ զլացող ճշմարտութեանն. զի պարծանք մեր այս են՝ վկայութիւն մտաց մերոց» (անդ. էջ 198)։ Այս նշանաւոր գրուածը՝ Կաթողիկոսը Ժողովին խնդրանքով անմիջապէս ճամբայ հանեց. թղթատարը ստիպուեցաւ սպասել Կեսարիոյ մէջ. այդ միջոցին Մանուէլ Կայսրը վախճանեցաւ, և եկեղեցւոյ միութեան խնդրին համար թափուած բոլոր աշխատութիւնները գործնական ելք մը չունեցան։ Միայն՝ նոյն իսկ Հայ Եկեղեցւոյ մէջ՝ Գրիգոր Տղայ Կաթողիկոսը ստիպուեցաւ Արեւելեան Հայոց Վարդապետներուն խիստ բացատրութիւններ տալ, վասն զի կարգ մը վանքեր համամիտ չէին այս միութեան, անշուշտ առանց հասկընալու Շնորհալիի ձեռնարկութեան ոգին։ Ասոնք ագէտ մարդիկ չէին անշուշտ. բայց նախանձոտ էին. Լամբրոնացին Ներսէս անոնց ջիղերը թունդ կը հանէր։ Շնորհալիի ատեն բերան չէին բացած, բայց յանդըգնեցան Գրիգոր Տղայի դէմ։

(Շար.) ԲԱԲԳԷՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

(*) Ինչպէս Հայ Եկեղեցին տիեզերական երեք ժողովներով դաւանաբանօրէն կը համաձայնի Լատին և Յոյն և ուրիշ Եկեղեցիներու հետ, Յոյն Եկեղեցին ալ տիեզերական եօթներորդ ժողովով (786, Նիկիոյ Բ-րդ Ժողովը) կը համաձայնի Լատին Եկեղեցիին հետ։

ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆՆ ԻԲՐ ԴԱՐՄԱՆ

Գաղափարը նոր չէ։ Եւրոպայի մէջ և նոյն իսկ մեր մէջ ընդհանրական փորձեր եղած և արդիւնաւորումը հաստատելու ատեն յաջողութիւններ տեսնուած են։ Թո՛ղ թէ անհատական շատ պարագաներու մէջ տեղի ունեցած փորձերը անվիճելի արդիւնքներ տուած են։ Ընդհանրական փորձերու մէջ ընդհանրական արդիւնքը ապահովելու միակ միջոց կը համարին այժմ, ենթակային՝ երաժշտական օրրած եղանակով դարմանումը։ Պերլինէն Տօքթ. Կէօրկ Ցէլէն, անուանի ջղախտաբոյժը յոյժ ընդարձակ յօդուած մը գրած է այս առթիւ, որուն համառօտ ամփոփումը կ'ընեմ հոս։

Երբ մարդ օրուան աշխատանքէն և յոգնութենէն ետքը երեկոյին նուագասրահ կ'երթայ, հոն, երաժշտութեան եղանակները ի բաց կը վանեն իր հոգերը, կը հանդարտեցնեն իր գրգռուած ջիղերը և մոռցնել կու տան կեանքի անհաճոյ կողմերը։ Երաժշտութեան բարերար ազդեցութիւնը տեսնուած է նոյն իսկ ջղախտաւորներուն վրայ։ Այս երեւոյթը գլխաւորաբար Ֆրանսայի մէջ թելադրեց բժիշկները երաժշտութիւնը իբր դեղ ու դարման կիրարկել, և տեսնուեցան պարագաներ ուր երաժշտութիւնը զուարթացուցիչ արդիւնք ունեցաւ ջղագրգիռ կամ մելամաղձոտ հիւանդներու վրայ։ Ֆրանսացի բժիշկներն են նաեւ որ երաժշտութիւնը նախապէս իբր դարման գործածել սկսան թմբրութեան դէմ։ Եւ այս մասին եղած ամէն փորձերն ալ կը հաստատեն երաժշտական եղանակներուն նպաստաւոր ազդեցութիւնը քնափութեան վրայ։ Վերջերս Պէշի դարմանատուններէն մէկուն մէջ ալ հետեւեալ փորձը տեղի ունեցած է։ Հիւանդ մը որուն քնափութիւնը (Narkose) նոր սկսած էր, անկողնին վրայ կոնակի վրայ տարածելով, ֆօնօկրաֆ մը բանեցնել սկսան և ասոր ձայնատար խողովակներուն ծայրերն ալ հիւանդին ականջներուն մէջ դրին։ Ներգործութիւնն անմիջապէս տեսնուեցաւ։ Հիւանդին շնչառութիւնը կանոնաւորուեցաւ, գրգռութիւնն անցաւ, և նուագին ձայնէն՝ արեան խռնումն ալ իջաւ։ Քնափութեան ընկերացող անհաճոյ երեւոյթները, մանաւանդ նոյն միջոցին և անկէ ետքը փսխելու միտումներն զգալապէս դադրեցան և հիւանդը արթննալէն ետքը իր սովորականէն շատ լաւ վիճակ մը ունեցաւ։ Մանաւանդ նախապէս եթերով ու քլորոֆորմով թմրեցուցուած հիւանդներուն վրայ աւելի հետաքրքրական եղած է ձեռք բերուած արդիւնքը։ Վերջապէս եղած ամէն փորձերն ալ հաստատեցին թէ քնափութեան պատճառած ամէն անհաճոյ զգացումները շատ մեղմացած էին և նուագը անվրիպելի դարման է սովորական քնափութեան։

Այս յաջող փորձերէն բնական է հետեւցնել թէ նուագը բնականաբար կարելի է գործածել գրգռած ջիղերը հանդարտեցընելու և ցաւեր ամոքելու, թէ այդ տեսակ հիւանդներուն համար յարմարագոյն է նուագը, որուն ձայները անհաճոյ ազդեցութիւն չեն ըներ անոր վրայ։

Ինչպէս հոգեբանական ամէն խնդիրներու մէջ, այս մասին ալ առողջ մարդու վրայ եղած ազդեցութիւններ նկատի կ'առնուին։ Օրինակի համար, յաճախադէպ է որ փողոցային երգ մը, մարդ մէկ անգամ լսելով, անոր մէկ կտորը, հակառակ անոր զանձկութեան կը յիշէ միշտ, և, յակամայս, չի կրնար մտքէ հեռացնել։ Ախտաբանական է սակայն այն երիտասարդին վիճակը որուն քունը ամէն գիշեր կը փախէր այդ երգը յիշելով։ Այդ երգը այնչափ դիւթած էր երիտասարդը, որ ջղային ծանր գրգռութեան մը մատնուեցաւ վերջապէս։

Բժշկական տարեգրութեանց մէջ յիշուած է քառասուն տարեկան մարդ մը որուն աղջկան դաշնակահարութիւնը այնպիսի ներգործութիւն մը ըրած էր իր վրայ որ կը վախնար նուագէ, և իր այդ վիճակն երթալով այն աստիճանի հասաւ որ զանգակի մը ձայնն իսկ ֆիզիքական ցաւ կը պատճառէր իրեն։ Ուրիշ մէկն ալ քննութեան պատրաստուելու պատճառաւ շարունակ ջութակը ձեռքէ չթողլով, օրին մէկն ալ դժուարին կտոր մը զարնելու ատեն ջղային սաստիկ տագնապի մը ենթարկուեցաւ, և ապա ամէն անգամ որ ջութակի մը ձայնն առնէր տագնապն ալ երեւան կ'ելլէր անմիջապէս։ Հետաքրքրական ուրիշ պարագայ մըն ալ։ Դաշնակահար աղջիկ մը —անշուշտ հիւանդոտ գին զգացմանց և երեւակայութեան բերմամբ— ամէն անգամ որ երաժշտական գեղեցիկ կտոր մը զարնէր, դէմքը մանուշակ գոյն մը կ'առնէր, այնպէս որ վերջապէս իր ամբողջ երգացանկին մէջ, երգերը զանազան գոյներով կը զանազանէր։

Նուագին՝ մարդուս զգացողութեան վրայ ալ շատ մեծ ազդեցութիւն ունենալը յայտնի է. մանաւանդ ռուսէն և սլաւ երգահաններուն վրայ, որոնց մեծագոյն մասը շատ զգայական նուագահատուածներ կ'արտադրեն։

Ցաւալի է անոնց վիճակը, որ շարունակ այդպիսի անձանց մօտ կ'ապրին. որ երգահանի մը կամ նուագածուի մը հրամանին տակ կը գտնուին։ Իստերաժէտ երիտասարդ մը կը յիշուի, որ ամէն անգամ երբ ձեռքը բան մը առնէր կարդալու, անդիմադրելի դրդում մը կը զգար իր մէջ զայն բարձրաձայն երգելու։ Ուրիշ երկու կիներ ալ կը յիշուին որոնք դաշնակահարութեան կամ երգահանութեան մենախօսի մը պարբերական նոպաներ կ'ունենային, և այդ նոպաներու մէջ անկարելի էր զիրենք հեռացնել դաշնակէն, որուն վրայ երաժշտական ճշմարիտ հեշտամամբ կ'անցնէին։ Մեծ դժուարութեամբ և բուռն զօրութեամբ միայն կարելի կ'ըլլար բռնել անոնց ձեռքերը, որոնք առանց յոգնելու, շարունակ հին և նոր մեղեդիներ կը զարնէին։ Պաղ ջուրի լոգանքներով միայն կարելի կ'ըլլար հանդարտեցնել անոնց ջղագրգիռ մարմինները։ Վերջապէս դարմանատան մէջ գտած են իրենց հանգիստը։

Բայց այս տարականոն վիճակը առնչութիւն չունի բնականաբար մեզ դրացի կամ հիւր յարգելի դաշնակահարներու և ուհիներուն հետ, որոնք իրենց ճկուն ու դիւրաշարժ մատներով ու գնահատելի տաղանդով հաճելի կ'ընեն մեր գիշերային ժամերը։ Մանաւանդ թէ ակնարկուած վիճակին համար, կանոնաւորէն մինչեւ տարականոնը անջրպետը շատ մեծ է։

ՄԵՆՆԱՋ

ԱՌՏՆԻՆ ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Մեղրին իբր դեղ և սնունդ ունեցած կարեւորութեան վրայ ուշադրութեան արժանի հետեւեալ դիտողութիւնները կ'ընէ գերման բժշկուհի մը.—Օրիորդնե՛ր, սիրեցէք մեղրը և կերէք զայն, որ ձեզ առողջ ու թարմ կը պահէ միշտ. և եթէ ձեր վառվռուն աչքերով, բոսոր այտերով և զուարթ բնաւորութեամբ, արժանի ըլլաք պարկեշտ ու մէր երիտասարդէ մը սիրուելու, և սուրբ ամուսնութեան, այն ատենին համար ալ խորհուրդ կուտամ ձեզ դարձեալ չմոռնալ մեղրը, շարունակեցէք ուտել զայն, մանաւանդ երբ Բարին Աստուած մայրութեան արժանի ընէ ձեզ և արու ու էգ զաւկներով օրհնէ ձեր միութիւնը։ Մայրեր ապահովցուցած են զիս թէ առատ մեղր ուտելով կարողացած են դիեցնել իրենց երախաները բնական սնունդով և անոնք ալ գերազանցապէս առողջ ուռճացած են։ Ամէն մայր պատուոյ խնդիր համարելու է իր զաւակը, փոխանակ օտար ստնտուի տալու, ինք անձամբ դիեցնելը։ Արդարեւ, թէեւ տխուր բայց ճշմարտութիւն մըն է որ տղայ մը իրեն կաթ տուող ստնտուն մօրմէն աւելի կը սիրէ. հետեւաբար մօրը համար զգացած սէրը կատարեալ չըլլար նաեւ ապագային մէջ ալ։

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ. — Հանր. Պարտքի Վարչական Խորհուրդի 1907 հոկտ. 1/14ի որոշումով, 1299 մուհարրէմ 28ի (8/20 դեկտ. 1881) կայս. հրամանագրին մէջ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԱԾ ԱՐԺԵԹՈՒՂԹԵՐԸ որոնք կը վերաբերին 1858ի, 1860ի, 1862ի, 1863-4ի, 1865ի, 1869ի, 1872ի, 1873ի ՕՍՄ. ՓՈԽԱՌՈՒԹԵԱՆՑ, եթէ երբեք մինչեւ 1918 սեպտեմբեր 1/14 չներկայացուին փոխանակուելու համար A, B, C, D սէրի արժեթուղթերու հետ, ջնջուած պիտի համարուին։ 14—2

Կ. Պոլիս, 1/14 նոյե. 1907

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Պ. ԻԶՎՈԼՍՔԻԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Վիեննայի Թակպլաթ լրագրին Բարիզի թղթակիցը, վերջերս, տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Պ. Իզվոլսքիի հետ։ Այդ տեսակցութեան մէջ դիտուած է որ Պ. Իզվոլսքիի ու Պ. Բիշոնի խորհրդակցութիւնները հաստատած են այդ երկու արտաքին գործոց նախարարներուն հայեացքներու նոյնութիւնը։ Պ. Իզվոլսքի յայտարարեր է.

«Ճափոնի ու Անգլիոյ հետ համաձայնութեամբ աշխատեցայ Ռուսիոյ քաղաքականութիւնը դնել իր բնական կռուանին վրայ և անոր արդիւնքները կեդրոնացնել, փոխանակ ցրուելու, ինչպէս յաճախ պատահած է անցեալին մէջ։ Ճափոնի հետ կնքուած համաձայնութիւնը Բորթսմութի դաշնագրութեան ընդլայնումն է միայն։ Անգլիոյ հետ կնքուած պայմանագրութիւնը Ռուսիոյ պատմութեան մէջ նշանաւոր թուական մը կը կազմէ։ Իր մանրամասնութեանցը մէջ և ո՛չ մէկ շահու կը միտէ։ Այլ եւս պիտի աշխատինք առանց կանխակալ կարծիքի, հաստատապէս միացած Ֆրանսայի և բարեբախտ ըլլալով մեր գտած համակրութեանց համար այն երկիրներուն մէջ, որոնց հետ դաշնագրութիւն մը չունինք։ Համեստ և զօրաւոր, կ'ուզենք խաղաղութեամբ ի գլուխ հանել մեր երկրին զարգացման համար կատարուող աշխատութիւնները։»

Պ. ԴԱՖԹԻ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Մ. Նահանգները, այն միջոցին երբ միտքերը բանով մը չեն զբաղիր սեղանաւորական տագնապին հետեւանքով, կը ծափահարեն պատերազմական նախարար Պ. Դաֆթի յաջողութիւնները Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ։ Նեւյորքեան թերթ մը այդ առթիւ կ'ըսէ.— «Աւելի լաւ ներկայացուցիչ մը չէին կրնար ունենալ, վասն զի Պ. Դաֆթ այդ տեսակ պաշտօն մըն է զոր կատարեց։ Թէեւ Ճափոնի և Չինու ներկայացուցիչներուն հետ երբ հպման մէջ գտնուի, կարեւոր առիթներու մէջ, կը յայտարարէ թէ իր անունովը միայն կը խօսի, սակայն այդ պարագան բանախօսական նախզգուշութեան միջոց մըն է միայն։ Մ. Նահանգաց պատերազմական նախարարը անշուշտ օգափոխութեան կամ գլուխը հանգչեցնելու նպատակով չէր որ ուղեւորութեան ձեռնարկած է. պաշտօնական Ամերիկայի փոխանորդն է։ Կը յիշուին այն սիրալիր յայտարարութիւնները զորս Պ. Դաֆթ ըրաւ Թօքիօյի մէջ, ուր յարգանքի և համակրութեան մեծ արտայայտութիւններով ընդունուեցաւ՝ Միքատոյին և պետական մարդոց կողմէ։ Պատերազմական նախարարը ո՛չ միայն պիտի ըսէր թէ ամերիկեան կառավարութիւնը ու ժողովուրդը ամէն բան պիտի ընեն Խաղաղականի եզերքներուն վրայ ցեղերու միջեւ վէճեր առաջ չբերելու, այլ նաեւ պիտի յայտարարէր թէ ամերիկեան նաւատորմին Խաղաղական ղրկուելուն առթիւ վերագրուած պատերազմասէր մտադրութիւնները պարզ յերիւրանքներ են։ Պ. Դաֆթի կողմէ Շանկայ տրուած այցելութեան մասին առնուած տեղեկութիւններն ալ միշտ քաջալերական են։ Մ. Նահանգաց պատերազմական նախարարին ի պատիւ կատարուած ընդունելութեանց մէջ շատ դիտուեցաւ բազմաթիւ վաճառականներու և արհեստապետներու ներկայութիւնը, որոնք մասնակցած էին ամերիկեան վաճառականութեան դէմ վերջերս կատարուած պայքարին։ Այդ առթիւ անհաւատալի բան մը ևս տեսնուեցաւ, որ անցեալին մէջ նմանը չէ ունեցած. չինական ազնուականութեան պատկանող տիկիններ չքասեղանի հիւրասիրութիւն կատարեցին։ Պ. Դաֆթ, ինքզինքը իբրեւ պատերազմական ու խաղաղութեան նախարար ներկայացնելով, յայտարարեց զինքը հիւրընկալող Չինացիներուն թէ Ամերիկա բնաւ փափաքող չէ Փիլիպպեաններուն և թէ Ծայրագոյն Արեւելքի ամերիկեան քաղաքականութիւնը, առեւտուրի մասին, իրեն սկզբունք ունի բաց դուռը, այն կերպով որ արեւմտեան բոլոր երկիրներն ալ վայելեն միեւնոյն առաւելութիւնները։ Խնդրեց Չինացիներէն որ իրենց ջանքերը չխնայեն վարչական բարենորոգմանց և իրենց տնտեսական աղբիւրներուն զարգացմանը, բայց միանգամայն կատարել խոհեմութեամբ գործելով։ Գալով այն կէտերուն որոնք տհաճութիւն առաջ բերած էին Ամերիկայի և Չինու միջեւ, ատոնց մասին շատ չխօսեցաւ. ըսաւ թէ Մ. Նահանգները գաղթականութեան մասին իրենց օրէնքները մեղմացուցած էին, առանց սակայն զայնս տկարացնելու։ Պ. Դաֆթ յիշեց Շանկայի ամերիկեան հիւպատոսական ատեանին գործելու եղանակը, որ տակաւին շատ մը դժուարութիւններ կրնայ կարգադրել։ Պ. Դաֆթ շնորհաւորեց Չինացիները՝ հակամերիկեան պայքարը վերջացուցած ըլլալնուն համար։ Կ'երեւայ թէ Չինու մէջ տիրող սովին առթիւ Մ. Նահանգներէն ղրկուած նպաստները մեծապէս նպաստած են երկու երկիրներու մերձեցումին։ Շանկայի չինացի բանախօսները շնորհակալութիւն յայտնեցին Ամերիկայի ըրած նպաստներուն համար. նաեւ այն բարիքներուն համար որոնք Չինու կ'ըլլան ամերիկեան միսիոնարներու հիւանդանոցներուն կողմէ։»

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Ֆրէմտէնպլաթ, Աւստրիոյ-Հունգարիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան թերթը, Գերմանիոյ կայսեր Անգլիա ուղեւորելուն վրայ խօսելով, կ'ըսէ.— «Անգլիոյ ու Գերմանիոյ միջեւ երբեմն տիրող անվստահութիւնը արհեստական կերպով առաջ եկած էր մասնաւոր նպատակներ ունեցողներու կողմէ։ Անգլիացի ու գերմանացի օրագրողներ, փոխադարձ այցելութիւններու պահուն, հաստատեցին ու յայտարարեցին թէ երկու ժողովուրդներուն մէջ պատերազմական կամէութիւններ չունեցող և խաղաղասէր տրամադրութիւններ միայն տեսած են։ Վիլհէլմ կայսրը և Էտուարտ թագաւորը եթէ իրարու ձեռք կը կարկառեն, պատճառը այն է որ գիտեն թէ իրենց ետին ունին աշխատասէր և իրենց վեհապետներուն նկատմամբ երախտապարտ ժողովուրդներ։»

ՖՐԱՆՍԱ

Կը հաստատուի այն լուրը թէ նախագահ Պ. Ֆալիէռ ընդունած է Ալֆոնս թագաւորին կողմէ վերջերս Բարիզ ղրկուած միջոցին եղած հրաւէրը՝ Սպանիա այցելելու համար։ Բարիզի մէջ մինչեւ հիմա տրուած որոշումներուն նայելով, Պ. Ֆալիէռ Լոնտոն այցելելէն ետքը Մատրիտ պիտի ուղեւորի։

—Բարիզէն հետեւեալը կը գրեն վիեննական թերթերուն.— «Պ. Քլէմանսոյի խորհրդարանական կացութիւնը խիստ զօրաւոր է՝ ընդդիմադիր կուսակցութիւնը առայժմ վհատեցնելու աստիճան։ Կը կարծուի թէ նախարարութիւնը, Ֆրանսայի արեւմտեան երկաթուղիին Պետութեան կողմէ գնուելու խնդրոյն առթիւ, վստահութեան խնդիր պիտի յարուցանէ Ծերակոյտին մէջ։ Եթէ այդպէս է, շատ հաւանական է որ այդ ծրագիրը ընդունուի մէկ քանի ձայնի մեծամասնութեամբ։ Այսու հանդերձ չի յուսացուիր որ այդ խնդիրը Ծերակոյտին մէջ վճռաբանութեան առարկայ ըլլայ մինչեւ տարեգլուխ։ Տակաւին չհաստատուեցաւ այն լուրը թէ գաղթային նախարար Պ. Միլլիէս-Լաքռուա պիտի հրաժարի։»

—Ծանուցուեցաւ թէ մօտերս ճափոնական նոր փոխառութիւն մը հրապարակ պիտի հանուի, սակայն այդ գործողութիւնը յետաձգուած ըլլալով, Ճափոնի ելմտական պատուիրակը, որ ընդհանրապէս Լոնտոն կը բնակի, հիմա Բարիզ գացած է՝ մէկ քանի շաբաթ հոն մնալու՝ պատուիրակութեան քարտուղարին հետ։ Ճափոնական պատուիրակը ընդունուեցաւ Ֆրանսայի ելմտական նախարար Պ. Քայեօյի կողմէ, որուն պարզեց Ճափոնի գանձուն ամփոփական պէտքերը, բայց հաւանական չի նկատուիր որ Պ. Քայեօյի առաջարկած ըլլայ ճափոնական նոր արժեթուղթեր ընդունել տալու Բարիզի Սակարանին մէջ։ Բարիզի սեղանաւորական շրջանակներուն մէջ այնպէս կը նկատուի թէ այդ տեսակ գործողութեան մը համար շատ աննպաստ ժամանակ մը որոշուած պիտի ըլլայ, վասն զի Ամերիկայի սեղանաւորական տագնապը տակաւին գոյութիւն ունի, որով թէ՛ Բարիզի և թէ Ատլանտեանի միւս եզերքին վրայ կացութեան համար աւելի ծանրացուցիչ պիտի նկատուի՝ Ճափոնի նոր գումարներ հայթայթելու նպատակով կատարուելիք սեղանաւորական գործողութիւն մը։ Սան-Ֆրանչիսքոյի արջադէպերը և Թօքիոյի լրագիրներուն մղած պայքարն ալ արգելք մը պիտի ըլլան այդ մասին։

ՈՒԻՆՏՍՈՐ

Ուինտսորի դղեակը, ուր Էտուարտ թագաւորը ընդունեց Գերմանիոյ կայսեր ու կայսրուհիին այցելութիւնը, սքանչելի կերպով կառուցուած է, բլուրի մը վրայ՝ Թէմզի եզերքը։ Դղեակին աշտարակներուն բարձունքէն կը պարզուի շրջակայ դաշտերու, գիւղերու և գետին մանուածապատ ընթացքներուն հիանալի համայնապատկերը։ Չկայ բան մը որ այդ վաղեմի դղեակէն աւելի յատկանշէ Անգլիան, այդ դղեակին որ Կիյեօմ-Աշխարհակալին օրով շինուած է, և որուն հետզհետէ հոյակապ հանգամանք մը տուած են Անգլիոյ բոլոր վեհապետները։ Ուինտսորի դղեակին մէջ կը տեսնուին հին ու նոր ճարտարապետութեան բոլոր գործերը, և ուր ելեկտրականութիւնը կը լուսաւորէ ութ դար առաջ շինուած կամարներ և նկուղներ։ Ուինտսորի դղեակը, իր ահագին զանգուածովը, փառայեղ ու գեղատեսիլ տեսարան մը կը պարզէ։ Այդ դղեակէն աւելի գեղեցիկներ կան, բայց անկէ աւելի մեծափառ դղեակ մը գոյութիւն չունի Անգլիոյ մէջ։ Անգլիոյ գրեթէ բոլոր վեհապետները հոն բնակած են։ Վիքթորիա թագուհին ամէնէն աւելի կը բնակէր այդ դղեակին մէջ, և շատ քիչ Լոնտոն կը գտնուէր։ Էտուարտ թագաւորը աւելի շատ կը մնայ իր մայրաքաղաքին մէջ. իսկ Սանտրինկէմի պալատը նախամեծար կը համարի Ուինտսորի դղեակէն։

ԹԷ Ի՛ՆՉԻ ԳՈՐԾԱԾԵԼՈՒ Է ՄԻԼԻԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Ամերիկացի միլիառատէր Պ. Անտրիու Քարնէկի մէկ քանի տարի առաջ գաղափար մը ունեցաւ, իր ծննդավայրին Սկովտիոյ մէջ հանրութեան կարծիքը առնելու թէ ի՛նչ բանի գործածելու է իր մէկուկէս միլիառ ֆր.ի՝ այսինքն վաթսուն միլիոն անգլիական ոսկիի հարստութիւնը։ Բոլոր բնակիչներուն քուէթուղթեր բաշխուեցան՝ այդ հարցումը կրող։ Հարիւր յիսուն երիտասարդներ յատկացուեցան քուէհամարին, որոնք երկու շաբաթ աշխատեցան։ Ընդունուած քուէները 245,000 հատ էին, որոնց 50,000ի չափը հարկ եղաւ ջնջել՝ անկարեւոր կամ հեգնական կարծիքներ պարունակելնուն համար, որով ընդունուած քուէներու թիւը 195,000 էր առ կարծիքներով.— 112,246ը՝ իրենց համար կը պահանջէին այդ հարստութիւնը, 53,246ը՝ ուրիշներու համար կը պահանջէին, 5,296ը՝ համայնաբոյժ դեղ մը ձրիաբար բաշխելու, 30,77ը՝ եկեղեցի, մատուռ և միսիոնարութիւն, 1,965ը՝ աղքատներուն տալ, 1,458ը՝ Հարաւային Ափրիկէի պատերազմին հետեւանքով որբ և այրի մնացածներուն, 1,320ը՝ ծերերու հանգստեան թոշակ հաստատելու, 986ը՝ հիւանդանոց, 651ը՝ հնարիչներու, 629ը՝ Հնդկաստանի սովեալներուն, 403ը՝ ծերոց ապաստանարանի, 389ը՝ քլիւպներու նաւեր, 332ը՝ գաղթականութիւնը նպաստաւորելու, 237ը՝ երկրին հանրային պարտքը հատուցանելու, 236ը՝ երկրին համար պատերազմի ծախուց գումար մը պատրաստելու, 204ը՝ հանրային գրավաճառանոցներ հաստատելու և 7,770ը՝ զանազան։ Պ. Քարնէկի համակրեցաւ 204 քուէարկուներու փափաքին՝ հանրային գրավաճառանոցներ հաստատելու և անկէ ի վեր ալ այդ ծրագիրը կը գործադրէ։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԾՈՎԱՅԻՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ ՄԸ. — Հաղորդակցութեան իբր նորագիւտ միջոց՝ ծովային երկաթուղիի մը բացման հանդէսը պիտի կատարուի քիչ ատենէն։ Ամերիկայի Ֆլօրիտա թերակղզիին հարաւակողմը իբր 200 քիլոմեդր լայն Ֆլօրիտա ջրանցքը կայ, որ Մեքսիկայի ծովածոցը կը միացնէ Ատլանտեան ովկէանոսին։ Այդ լայն ջրանցքին մէջտեղը՝ այսինքն Ֆլօրիտայի և Հավանայի (Քուպայի մայրաքաղաք) միջեւ գտնուող հեռաւորութեան կէս ճամբուն վրայ փոքր կղզի մը կայ, հռչակաւոր իր Քէյ Ուէսդ ծովու բաղնիքով, ուր ամերիկեան տօլարի իշխանները ամռան տաք օրերուն կ'երթան զովանալ, վասն զի սքանչելի ամարանոց մըն է նաեւ։ Գրեթէ ամբողջ տարւոյն մէջ բնակութեան յարմարութիւն ունեցող այս կղզին համնելու համար, այցելուները, մինչեւ ցարդ, Նիւ-Եորքէն երկաթուղիով Հօմրսդէտ (Ֆլօրիտայի արեւելեան կողմը) կ'երթան, և անկէ՝ նաւով՝ Քէյ Ուէսդ։ Բայց Ամերիկացիք այս ճամբան երկար գտնելով, որոշած էին Հօմըրսդէտէն մինչեւ Քէյ Ուէսդ, 120 քիլոմեդր երկար երկաթուղի մը շինել, որուն մէկ փոքր մասը ցամաքին և մեծագոյն մասը ծովուն վրայ պիտի շինուի։ Թէեւ անհաւատալի թուի, բայց իրական ծրագիր մըն է այս, որ 1904ին գործադրութեան դրուելով 1908ին պիտի աւարտի։ Ֆլօրիտայի հարաւային ծովեզերքէն մինչեւ Քէյ Ուէսդ, տափակ ու փոքր կղզիներու շարք մը կ'երկարի, որոնց միջեւ ծովը չափազանց ծանծաղ է և տեղ տեղ ալ խորութիւնը 3էն 8 մեդր։ Ի հարկին, ծովուն այդ մասերուն մէջ քարեր լեցնելով և տեղ տեղ ալ կամրջակներ հաստատելով հաւասար ուղի մը ձեռք բերելու կարելիութիւնը դիւրացուցած է յիշեալ ծրագրին գործադրութիւնը։

ՋԱՅԼԱՄԻ ՓԵՏՈՒՐՆԵՐԸ շատ կը փնտռուին այս տարի և գիներն ալ այնչափ բարձրացած են որուն նմանը տեսնուած չէր ցարդ։ Այս պատճառաւ, ջայլամի փետուրով զարդարուն գլխարկներու գիներն ալ չափազանց կը բարձրանան Բարիզի մէջ։ Լոնտոնի առեւտրական Սակարանին մէջ հինգ միլիոն ֆրանքէն աւելի արժողութեամբ ջայլամի փետուր ծախուեցաւ այս տարի։ Գեղեցիկ փետուր մը գին չունի, և ադամանդի պէս թանկագին առարկայի մը կարգն անցած է։ Աւելին տուողը միայն կրնայ գնել։ Ամէնէն գէշ տեսակ փետուր մը, որ մէկ քանի տարի առաջ երկու ֆրանք կ'արժէր, այժմ կ'արժէ 18—20 ֆրանք։

ԽԼՈՒԹԻՒՆԸ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԵԱՄԲ ԲԺՇԿՈՒԱԾ. — Բարիզի մէջ Տօքթ. Մառաժ Բժշկական Ակադեմիին առջեւ հետաքրքրական բանախօսութիւն մը ըրաւ ի ծնէ խուլ-համրի մը խլութիւնը գործողութեամբ բժշկելուն վրայ։ Ըսաւ թէ ամէն պարագայի մէջ, որչափ ալ ծանր ըլլայ ենթակային խլութիւնը, կարելի է գործողութեամբ դարմանել լսողութեան թերութիւնը։ Տօքթ. Մառաժ երեք կարգի կը բաժնէ իր ձեռք բերած արդիւնքը։ Նախ անոնք որ գրեթէ առողջ մարդու մը պէս կը խօսին և կը լսեն. երկրորդ՝ անոնք որոնց լսողութեան գործարանները միմիայն նուագ լսելու կարողութիւնը կը ստանան, և երրորդ՝ անոնք որ կատարելապէս անբուժելի կը մնան։ Տօքթ. Մառաժի աշակերտները, զորս ինք բժշկած է, և 11—14 տարեկան են, կրնան լսել ու խօսիլ. մանաւանդ թէ իրենց ձայնը բարւոքած և կորսնցուցած է այն անհաճոյ հնչումը զոր խուլ-համրերուն ձայնը ունի սովորաբար։ Վերջապէս այս նոր դրութեամբ գործողութիւնէն ետքը կարելի է լսողութեան ամենադոյզն հետք մը ունեցող խուլ-համրերուն լսելու և կանոնաւոր ձայն հանելու կարողութիւնը բարւոքել և բնութեան կողմէ մարդկային ընկերականութենէն անջատուած կարծուած անհատները վերստին ընկերական ընել։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

ԸՆԹԱՑՔ ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ, տարր. Ա. և Բ. տարի
Ցօրինեց՝ Զ. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Սոյն դասագիրքը կը պարունակէ՝ քուարկութիւն, չորս գործող., հասարակ և տասնորդական կոտորակ, երկրաչափական գլխաւոր ձեւեր և պարզ ծանօթութիւններ, 54 շահեկան պատկերներ ու ձեւեր։ Ամէն հաշիւ ու խնդիր օսմանեան չափերու և դրամներու վրայ հիմնուած է։

Գործին սկիզբը լիովին բացատրուած է ուսուցման եղանակը, որով ամէն ծնողք ալ կրնայ դիւրաւ սորվեցնել իր զաւկին։ Պատ. Տնօրէնք գրատունը դիմելով օրինակ մը ձրի կ'առնեն. գաւառի գրավաճառք և տնօրէնք 50 փարայի բոսթայի փուլ պէտք է ղրկեն իբր ծախք։

Գինն է՝ 4 1/2 ղրուշ և զեղչը 30 առ. %։

Վ. Ց. Ցակոբեան ԱՆԳՂ.-ՀԱՅ. բառագիրք, Ա. տիպ, ընտիր թղթով, փոխան 1 ոսկիի, բացառաբար կը ղրկուի 50 ղրուշի, անկորուստ և ուղղուած տեղը։

ԸՆԹԱՑՔ ԸՆԹԵՐՑ.—Դպրոցի գիրքը, նոյն հեղինակէն, 6 մաս, 2ը մանկապարտէզի և 4ը նախակրթարանի, պատկերազարդ. շատ գնողներու մեծ զեղչ։

Բառգիրք ՀԱՅ.-ԳԱՂՂ., Ե. Տէմիրճիպաշեան, քառթոն 15 և փառակազմ 17.5։

Այս գիրքերը անփոփոխ և փութով ստանալու համար դիմել ուղղակի կեդրոնատեղին՝ Զ. Թորոսեան, գրավաճառ Պաչչէ Գաբու, Բասիմ Փաշա խան Կ. Պոլիս։ 10—8

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

ԱՍՏԻՃԱՆ. — Իւլտըզի առաջին աստիճան արուեցաւ կայս. Պալատան ծածկագրութեանց քարտուղարներէն Մուհսին պէյի, կայս. անձնական Գանձուն վարչական մարմնոյն անդամներէն Հիւսէյին էֆ.ի և Բ. Դրան խորհրդականներու սենեակին օգնականներէն Շահին ու Ահմէտ պէյերու։ Իւլտըզի երկրորդ աստիճան՝ Պաղտատի նահանգին կրթական Տնօրէն Թէվֆիգ պէյի։

ՊԱՇՏՕՆ. — Ճէպէլը Պէրէքէդի կառավարիչ անուանուեցաւ Նէժտիի կուսակալի նախկին օգնական Մահմուտ Նէտիմ պէյ։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ. — Ականակուռ Օսմանիէ պատուանշան արուեցաւ Զանզիպարի Էմիրին և չորրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ քարտուղարին Թայիպ Ալի էֆ.ի։ Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ կայս. Պալատան ծածկագրութեանց քարտուղարներէն Մուհսին պէյի և Պրուսայի նահանգին գաղթականներու յանձնաժողովին դեր-նախագահ գնդապետ Մէհմէտ Էմին պէյի։ Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Եանեայի իտալական նախորդ ընդհանուր հիւպատոս Պ. Միլէրիայի և երրորդ կարգի Մէճիտիէ Բէլգրատի իտալական փոխ-հիւպատոս Պ. Կալանթիի։ Երրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Քէօլնի մէջ շաքարի գործարանատէր գերմանացի Պ. Ֆէրթիզ Լանժէնի և Բարիզի սեղանաւորներէն Պ. Բէռքլի։

— Առաջին կարգի Շէֆգաթ՝ Նելլօղլի կայս. Պալատան շրջականներուն հրամանատար ֆէրիգ Ահմէտ Շիւքրի փաշայի տիկնոջ Զէհրա հանըմի և երկրորդ կարգի՝ քենիին՝ Խատիճէ հանըմի։ Երկրորդ կարգի Շէֆգաթ՝ Սպարապետին Թիկնապահներէն դեր-գնդապետ Զէքի պէյի տիկնոջ՝ Էմինէ Սէնիհա հանըմի։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ. — Կայս. կառավարութեան հաշւոյն Քիլի նաւագործարանին մէջ շինուած երկու թորփիլանաւ-յածաւորականները՝ Բէյքր Շէվքէթ և Պարգը Սաֆվէթ, նաւային գնդապետ Պօսքնամ պէյի ու օգնական դեր-հազարապետ Ռէուֆ պէյի հրամանատարութեամբ, երէկ ժամը 6ին Մաքրիքէօյի բացերը ժամանեցին։ Ժամը 8ին ծովային նախարար Հասան Ռամի փաշա և ծովային սպայակոյտին պետ առաջին ֆէրիգ Մէհմէտ փաշա Մաքրիքէօյ երթալով նոյն մարտանաւերը այցելեցին։ Երկու թորփիլանաւ-յածաւորականները, դրօշներով զարդարուած, ժամ 11ին ճամբայ ելան և մինչեւ Օրթաքէօյի բացերը երթալէ ետքը վերադարձան ու Ոսկեղջիւր մտնելով Թէրսանէի առջեւ խարսխեցին։ Այդ երկու մարտանաւերը իրարու նման են. ունին երկուքական ծխնելոյզ ու երկուքական կայմեր։ Գլխու և ետեւի կողմերը թորփիլ արձակելու յատուկ խողովակներ կան. նաեւ թնդանօթներով ու խորտընկէցներով սպառազինուած են. ժամը 28 մղոն արագութիւն ունին։

ՀԱՄԻՏԻԷ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԸ. — Տղոց յատուկ Համիտիէ հիւանդանոցին վիրաբոյժներէն Ռաիֆ պէյ մէզի փամփուշտին վրայ կատարուող վիրաբուժական գործողութեանց համար նոր դրութիւն մը գտած և նոյն հիւանդանոցին մէջ տասնըչորս հիւանդներու վրայ փորձելով, յաջող արդիւնքներ ձեռք բերած է։ Մինչեւ հիմա գործադրուող դրութեամբ վէրքը քառասուն օրէն կը գոցուէր և երբեմն ալ հիւանդը կը մեռնէր, սակայն Ռաիֆ պէյի դրութեամբ վէրքը ինը օրէն բոլորովին գոցուելով, հիւանդներն ալ կը բուժուին։ Ռաիֆ պէյ այդ առթիւ արժանացած է Եւրոպայի նշանաւոր վիրաբոյժներուն գնահատմանը։ Ատենօք Պէռնի համալսարանին վիրաբուժութեան ուսուցիչ Տօքթ. Քոհէր, որ իր կատարած վիրաբուժական բազմաթիւ գործողութիւններով նշանաւոր հանդիսացած է, նամակ մը ուղղելով Ռաիֆ պէյի, կը դրուատէ անոր գտած դրութեան կարեւորութիւնն ու օգտակարութիւնը, ծանուցանելով որ մէզի փամփուշտի համար առաջին անգամ կատարուելիք վիրաբուժական գործողութեան մէջ Ռաիֆ պէյի դրութեան պիտի հետեւի։ Շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին Ռաիֆ պէյի այս յաջողութիւնը մեծ պատիւ կը բերէ օսմ. բժշկական մարմնոյն, որով այդ առթիւ եւս բարեմաղթութիւններ կ'ընենք կայս. արեւշատութեան համար։

ՎԱՌԵԼԱՆԻՒԹԵՐԸ. — Չաթալճայի մէջ, անցեալ ձմրան սաստկութեան և գարնան անձրեւային օդերուն հակառակ, այս տարի եօթը ամսուան միջոցին սովորականէն երկու միլիոն օխա աւելի ածուխ ղրկուած են Կ. Պոլիս։ Անցեալ տարուան նոյն ժամանակամիջոցին Չաթալճայէն ընդ ամէնը 8,953,298 օխա ածուխ ղրկուած էին Կ. Պոլիս, մինչդեռ այս տարի այդ առաքումները հասած են 11,175,355 օխայի։

— Սեւ ծովի զանազան նաւահանգիստները պատրաստ գտնուած 65,000 չէքի փայտերը Կ. Պոլիս բերելու համար շոգենաւ մըն ալ պիտի ղրկուի։ Նաեւ ծանուցուած է նոյն տեղերը՝ գործաւորներ ու մավունաներ պատրաստել՝ փոխադրութիւնները դիւրաւ կատարելու համար։

—Եանեայի կուսակալութեան ալ գրուեցաւ որ նոյն նահանգէն մեծաքանակ ածուխ ղրկուի Կ. Պոլիս և թէ վառելանիւթերուն օտար երկիրներ արտածումը արգիլուի։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ դեսպանի փոխանորդ Պ. ֆոն Քիւհըլէն Վալտթէր զբօսական պտոյտի համար Գոնիա գտնուած միջոցին, կուսակալը սեղան մը տուեր է ի պատիւ անոր։ Դեսպանի փոխանորդը Էրէյլիէ Գոնիա վերադարձին սեղան մը տուեր է ի պատիւ կուսակալին։

ՊԱՐՍԻՑ դեսպանը երկու ամսուան արձակուրդ ստացած ըլլալով, մինչեւ մէկ ամիս Եգիպտոս պիտի երթայ և հոն պիտի անցընէ այդ արձակուրդը։

ՊՈՒԼՂԱՐԻՈՅ դեսպանատունը, երէկ, [illegible] Բերա փոխադրուեցաւ։

ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ. — Պոլիս, [illegible] Խանին դիմացը Տիգրանեան Խանին տակը հաստատուած արդուզարդի վաճառատան Շուպիլէ եղբայրները, ինչպէս ծանուցուեցաւ, 45,000 ոսկիի բացով իրենց վճարումները դադրեցուցած էին, [illegible] կը հաղորդէ.—Շուպիլէ եղբայրներէն [illegible] 10,000 ոսկիի ապրանք կայ, [illegible] 4000, [illegible] 6000 և [illegible] 8000՝ համագումար 28,000 ոսկիի ապրանք. նաեւ 17,000 ոսկի առնելիքներ կան, [illegible]

—Սալոնիկ կ'ըսէ թէ [illegible]

—Նոյն թերթը կը ծանուցանէ թէ [illegible] 1200 ոսկի է։

ԻԶՄԻՐԻ լրագիրները կ'ըսեն թէ [illegible] 98 [illegible] 13։

ԻՍԹԻՆԵՅԻՐՈՒՆԻ [illegible]

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆՆԵՐԸ. — [illegible]

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ երկաթուղիի [illegible] Կ. Պոլիս կը բերուին։

ՍԱՄՍՈՆԻ դեսպանատունը, երէկ, [illegible]

Ա. ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ [illegible] 12,000 ոսկի [illegible]

ՊԵՐՈՒԹԻ լրագիրները կ'ըսեն թէ [illegible] 5000 ոսկի կը [illegible]

ՀՈԼԼԱՆՏԱՅԻ [illegible] 250,000 ոսկիի [illegible] 11,000 ոսկի [illegible] 5000ը [illegible] 6000ն Աթէնքի [illegible]

[illegible]

ՇՈՒԷՏԻ դեսպանը, որ արձակուրդով Աթէնք կը գտնուի, մէկ քանի օրէն Կ. Պոլիս պիտի վերադառնայ։

[illegible]

ՊՈՒԼՂԱՐԻՈՅ մէջ դանազան տեղեր ձիւն տեղացած է։ Ցուրտը բաւական սաստիկ է։

ԵՂԻՆՕՆԱԳԱՑ տաճանը, Երէկ, դատեց խոհարէճի Մէհմէտ անուն անձը, որ անցեալ յունիս 20ին չորեքշաբթի առաւուն Պոլսոյ Բարմաք Գաբուի կողմը դանակագործ Նաչարը սպաննած և խոհարար Խաչիկը ու խոհարէճի Մէհմէտը վիրաւորած ըլլալուն համար ամբաստանուած էր։ Մէհմէտի այդ արարքը հաստատուելով, տասնըհինգ տարուան տաժանակիր աշխատութեան դատապարտուեցաւ։

ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱՅ.— Երէկ նիհար ու փափկակազմ անձ մը ներկայացեր է Իգտամի խմբագրատանը, յայտարարելով որ անունը Րաիֆ է և հարիւր քսանըչորս տարեկան։ Հայրը՝ Իպրահիմ Էտհէմ փաշա հարիւր քառասունըերկու տարեկան մեռեր է։ Րաիֆ էֆ. ութսուն տարի կազմարարութիւն ըրած է կայս. զինուորական վարժարանին մէջ։ Առաջին կնոջը հետ քառասունըհինգ տարի ապրեր է։ Հիմա իր հինգերորդ կնոջ հետ կ'ապրի Պոլսոյ Նէնիպաղչէի Աքրա Էմինի Թաղը՝ Արապլար փողոցը։

ՊՈԼՍՈՅ Գըզթաշիի կողմը, երէկ գիշեր, ահեղ մը գործուեցաւ։ Երեք հոգի սրճարանի մը առջեւ կռուեցան և ասոնց մէկը «զարնուեցայ» պոռաց։ Միւս երկուքը փախան։ Սրճարանը գտնուողները իսկոյն վիրաւորեալին օգնութեան փութացին և տեսան թէ վիրաւորը Ըօմէր անուն մարդ մըն է, որ մօտերը մահալլէպիճիի խանութ մը ունի. պորտէն զարնուած էր. դեղարան մը տարուելով հոն հազիւ կրցաւ ըսել թէ Թէրլիքճի Զիհա անուն մարդ մը զինքը վիրաւորած է։ Ըօմէրի վիճակը ծանր ըլլալով, հիւանդանոց տարուեցաւ։ Ոստիկանութիւնը խուզարկութիւն կատարելով ձերբակալեց չարագործը որ ծայրայեղ կերպով գինով էր։ Թէև ուրացաւ, բայց վիրաւորին յայտարարութեամբ եւ կատարուած քննութեամբ հաստատուեցաւ թէ այդ ահեղին հեղինակն է։ Այդ երկուքին միջեւ գժտութիւն մը կար՝ առնելիքի խնդրոյ մը համար։ Զիհա ամէն իրիկուն Ըօմէրի խանութը երթալով մահալլէպի կ'ուտէր և դրամը չէր հատուցաներ։ Երէկ գիշեր ալ նոյն բանը պատահելով Ըօմէր խանութէն դուրս ընկերացաւ Զիհայի, որ վիրաւորեց Ըօմէրը։ Վիրաւորին կեանքը վտանգի մէջ է։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ քարափին վրայ Պողտառցի խոհարար Րէուֆ, Համամ փողոցը Բեթաղչի տունը երթալով Մաննիկ անուն կինը վիրաւորել ուզեց, սակայն Բեթաղչ արգիլել ուզելով, ինք վիրաւորուեցաւ։

ՀՐԴԵՀՆԵՐ.— Այս գիշեր ժամ 9½ին, Էյուպ, Ճամի փողոց, Զարըը Պօյը, բաղնիքի մը հնոցէն հրդեհ ծագելով, այդ մասը միայն այրեցաւ։

—Ժամ 10½ին, դարձեալ Էյուպի մէջ, Հորցաքննիչ դատաւոր Իսա պէյի տանէն հրդեհ ծագելով, թէ՛ այդ տունը և թէ յարդանոցը ու ախոռը այրեցան։ Այդ շէնքերը ապահովագրուած չէին։

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԿԻԼԻԿԻՈՅ Ս. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ

Խարբերդէն կը գրեն մեզի.—

Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին Խարբերդ այցելութեան մասին գրած էինք արդէն երկարօրէն։ Հոկտ. 5ին Խարբերդի Վաւէ. կուսակալ Խալիլ փաշա, կարգ մը բարձրաստիճան հետեւորդներով Առաջնորդարան գնաց փոխադարձ այցելութեան և բարի գալուստ մաղթելու Ս. Կաթողիկոսին։ Սիրալիր տեսակցութիւն մը տեղի ունեցաւ վայելուչ մեծարանքներով։ Հետեւեալ օրը Ս. Կաթողիկոսը այցելութիւնը ընդունեց ամերիկեան հիւպատոս Մր. Նօւնկի և փոխ-հիւպատոս բրոֆ. Մարկօի և ուրիշներու։ Կիրակի օր Տ. Հրանտ Վ. պատարագ մատոյց և Ս. Կաթողիկոսը երկար գեղեցիկ քարոզ մը տուաւ երկսեռ խուռն բազմութեան մը ներկայութեան։ Եկեղեցին ասեղ ձգելու տեղ չկար եւ շատեր դուրսը բակին մէջ կեցած էին։ Նոր երեւոյթ մըն էր ասիկա Խարբերդցիին համար, քանի որ երբեք առիթ չէր ունեցած տեսնելու, ոչ միայն Կաթողիկոս մը շրջապատուած 5-6 վարդապետներով այլ նոյն իսկ եպիսկոպոս մը։ Նոյն օրը կէսօրին այցելեց Մէզրէի Կեդրոնականի մանկապարտէզը, ուր հանդէս մը սարքուեցաւ։ Ն. Ս. Օծութեան կ'ընկերակցէին Տ.Տ. Խոսրով, Գէորգ, Գիւտ, Հրանտ և Մարկոս Վ.ները։ Կիրակի իրիկուն Ս. Կաթողիկոսը հրաւիրուած էր կուսակալ Խալիլ փաշայի կողմէ իֆթարի սեղանին։ Ժամը իրիկուան 12ի մօտերը Ս. Կաթողիկոսը ընկերակցութեամբ իր հետեւորդ Վ.ներուն՝ կառքերով գնաց կուսակալ փաշային ապարանքը և մեծ պատուով հիւրընկալուեցաւ։ Այս իֆթարի սեղանին ներկայ էին նաեւ Ամերիկեան հիւպատոսը իր երկու թարգմաններով, կուսակալի օգնական Յովհաննէս էֆ. Ասատեան և ուրիշ պաշտօնական անձեր։ Ս. Կաթողիկոսը այցելութիւն տուաւ հոկտեմբեր 8ին նաեւ Ամերիկեան, Գերմանացւոց և Գաբուչիններու վարժարաններուն և Ասորւոց առաջնորդին։ Հոկտեմբեր 10ին Հիւսէյնիկ գիւղը այցելեց և 12ին իր ծննդավայրը, Եղէգի գիւղը գնաց ուր գիշերեց։ Հոկտեմբեր 14ին Ս. Կաթողիկոսը Մէզիրէի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ մէջ պատարագ մատոյց հանդիսաւորապէս ի ներկայութեան խուռն հաւատացեալներու, որոնք եկած էին մինչեւ իսկ շրջակայ գիւղերէն։ Ս. Պատարագին կը սպասաւորէին Տ. Տ. Խոսրով, Գէորգ, Մեհրուժան, Գիւտ, Հրանտ և Մարկոս վարդապետները։ Ճաշու գրքէն վերջ քարոզեց և իր քարոզը վերջացուց բարեմաղթութիւններով։ Ս. Կաթողիկոսը օդին խոնաւութեան պատճառաւ քիչ մը անհանգիստ կը զգայ ինքզինքը և նոյն իսկ անկողին մնաց մէկ քանի օր։ Եթէ առողջական վիճակը ներէ, Ն. Ս. Օծութիւն հոկտեմբեր 20ին Մալաթիա, անկէ Հիւսնի Մանսուր, Պէհէսնի, Էլպիստան պիտի այցելէ և այս ճամբով պիտի վերադառնայ Սիս։

* * *

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՅՐԸ, ըստ սովորութեան, մայրաքաղաքիս և գաւառներու բոլոր եկեղեցիներու աւագերէցներուն ղրկել տուաւ Կրօն. Ժողովոյ դիւանին կողմէ՝ Պատրիարքական կոնդակ մը, որով կը յանձնարարուի «Աստուածածին»ի և պատարագի միջոցին «Ուր ասացեալ զեպիսկոպոսապետն մեր եւ.» հատուածին և «Գոհութիւն և փառաբանութիւն» աղօթքին մէջ Եպիսկոպոսապետին կցել հանգուցեալ բառը և ըստ այնմ կատարել յիշատակութիւնը։

ԹՈԲ ԳԱԲՈՒԻ Թաղ. Խորհուրդը նկատելով որ թաղիս եկեղեցւոյ նորոգութեան և այլ մատակարարական պէտքերու համար պէտք ունի կարեւոր գումարի մը, Պատրիարքարանէ արտօնութիւն խնդրած է որպէս զի, ինչպէս մայրաքաղաքիս Աղքատախնամ մարմինները, նոյնպէս ինք ևս ի նպաստ անտուելին Թատերական ներկայացում մը տայ։ Թաղ. Խորհուրդը այս մասին ձեռնհաս պաշտօնատան մօտ ևս դիմած ըլլալ նախընթաց օր՝ Պատրիարքարանի գործակատարի օգնական Շահին էֆ.ի միջոցաւ։

ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔԻՍ ազգ. վարժարանները փակ պիտի մնան առաջիկայ երեքշաբթի օր, Նոյեմ. 6, քանի որ նոյն օրը Ս. Պատրիարք Հայրը հանդիսաւոր Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ Մայր եկեղեցւոյ մէջ և հոգեհանգստեան արարողութիւն մը տեղի պիտի ունենայ պատարագէն վերջ՝ մասնակցութեամբ բոլոր բարձրաստիճան եկեղեցականներուն, վարդապետներուն և քահանաներուն։ Կրօն. Ժողովը ևս չպիտի գումարուի նոյն օրը։

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ գումարուեցաւ այսօր Ս. Պատրիարք Հօր նախագահութեան ներքեւ՝ Ն. Սրբազնութեան բնակարանին մէջ ի Բերա, և զբաղեցաւ իր օրակարգին վրայ գտնուած խնդիրներով։ Խորհրդոյս այս նստին ներկայ էին ժողովականք ամբողջովին։

ՅՕՐՏԱՆԻ եկեղեցին երկար ժամանակէ ի վեր անհովիւ մնացած է՝ քահանայի չգոյութեան պատճառաւ։ Տեղւոյն Թաղ. Խորհուրդին կրկնակի դիմումներուն վրայ Տ. Եղիազար քհնյ. Աչձեանը որոշուած էր երթալ հոգեւոր հովիւ։ Այս անգամ յիշեալ քահանային՝ իր պաշտօնատեղին մեկնելու առթիւ պէտք եղած գործողութիւնները լրացած ըլլալով, մօտ օրէն կը մեկնի Յօրտան։

ՏԻՐԱՆ ՊԷՅ ՍԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ, ծանօթ թաւջութակահարը, որ անչափ գնահատուած է թէ՛ հոս և թէ եւրոպական ոստաններուն մէջ տուած իր նուագահանդէսներովը, նախընթաց օր Բարիզէն մայրաքաղաքս ժամանեց։ Վստահ ենք որ երիտասարդ հայ արուեստագէտը, գոհացում տալու համար Պոլսոյ ամէն ազգէ երաժշտասէրներուն, նուագահանդէսներու շարք մը պիտի կազմակերպէ։

ԻԶՄԻՐԻ Առաջնորդէն. — Գիւտ Խաչի տօնին առթիւ խուռն բազմութիւն հաւաքուած էր Ս. Ստեփաննոսի տաճարը։ Նորակազմ դպրաց դասը ներկայ էր ամբողջովին և միաձայն երգեցողութիւնները սկզբէն մինչեւ վերջը կատարեալ կանոնաւորութեամբ տեղի ունեցան։ Առաջնորդ Տ. Եղիշէ Սրբազան որ կը նախագահէր եկեղեցական արարողութեանց, Ճաշու գրքէն վերջ գեղեցիկ քարոզ մը խօսեցաւ բնաբան ունենալով «Զի ճառ Խաչին կորուսելոց յիմարութիւն է, այլ փրկելոցս մեզ զօրութիւն Աստուծոյ։»

⁂ Ս. Ստեփաննոսի տիկնանց Խնամակալութիւնը, քանի մը կարեւոր նորոգութիւններէ զատ, ընծայապէս վերանորոգել տուած է նաեւ առաջնորդական աթոռը։

ԱԶԴ. — Թաղիս Ս. Եկեղեցւոյ քարոզիչ Գեր. Տ. Հմայեակ Ս. եպիսկոպոս Դիմաքսեան՝ ըստ բաղձանաց Հալաճեան գերդաստանի՝ յառաջիկայ կիրակի առաւօտ, Նոյեմբեր 4, Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյ մէջ, Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ և յետ Ս. Պատարագի պաշտօն պիտի կատարէ ի հանգիստ հոգւոյ ողբացեալ Տիկին Թագուհի Բարսեղ էֆ. Հալաճեանի և համօրէն ննջեցելոց նոյն բարեհամբաւ գերդաստանին։ Սկզբնաւորութիւն ժամերգութեանց ժամ 2 (Ը. Թ.), Ս. Պատարագի ժամ 4.15։

(Ներիք Թաղ. Խորհրդոյ Բերայի)

ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ
ՍԻԳԱՐԻ ԹՈՒՂԹԸ ՈՒ ԼՈՒՑԿԻՆ

Յաւերժական խնդիր մը եղած է սա՛ Հիւանդանոցի ի նպաստ շրջաբերութեան հանուած սիկառի և լուցկի խնդիրը, որ ցաւալի է ըսել, հակառակ այսչափ անգամ խնդրոյ նիւթ ըլլալուն, ո և է տնօրինութիւն մը չեղաւ, Թուղթն ու լուցկին հանրութեան մաղձելի՝ լաւագոյն վիճակի մը վերածելու համար։ Եւ այսօր հրապարակին վրայ շատ քիչ ծխավաճառներ կան որոնք կը յայտարարեն թէ ամիսը 5—10 ղրշ.ի չափ գոնէ վաճառեն այդ ապրանքներէն։ Շատ տխուր իրողութիւն մըն է ասիկա, տխուր անոր համար մանաւանդ որ երբ Հիւանդանոցը դրամական նեղ կացութեան շրջան մը կը բոլորէ սա միջոցներուն, հասոյթներուն արդիւնաւորութիւնը գլխաւոր նպատակը պէտք է ըլլայ։ Ինչո՞ւ համար սիկառի թուղթին հասոյթը որ առաջ 90—100 ոսկիի կը մօտենար, այսօր հազիւ 25—30 ոսկի կ'ըլլայ, և այն ալ մեծ դժուարութիւնով։ Ի՞նչ է սոյր պատճառը. բացատրութեան չկարօտիր կարծենք, որովհետեւ երբ թուղթը և լուցկին սաստիկ տեսակէ կը պատրաստուին, ժողովուրդն ալ հետզհետէ կը լքէ զանոնք, քանի որ չենք կրնար ստիպել սա ու ան, որ Հիւանդանոցի սիրոյն համար գէշ թուղթ և չվառուող լուցկիներ գործածէ։ Իրաց այս վիճակին դարման մը տանելու համար վստահ ենք թէ Նորընտիր Հոգաբարձութիւնը, որուն Հիւանդանոցին ամէն կերպով օգտակար ըլլալու անկեղծ ջանքերը ամէն տարակոյսէ վեր են, կտրուկ տնօրինութիւն մը պիտի ընէ։ Այս մասին պէտք է օրինակ առնենք Յունաց հիւանդանոցէն, որուն սիկառի թուղթերն ու լուցկին լաւագոյն տեսակէ են և կարեւոր շահ մը կը թողուն Յոյն հիւանդանոցին։

ՀԱՅ ՀՌՈՄԷԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔ
Կ.-ՊԱՏՐԻԱՐՔԱԿԱՆ ԿՈՆԴԱԿ

Նախընթաց օր գրած էինք թէ Յովհաննէս էֆ. Ալլահվէրտի իր վաղամեռիկ որդւոյն Ներսէս պէյի ի յիշատակ 6000 ոսկիէ կալուած մը նուիրած է իր պատկանած հասարակութեան՝ որուն հասոյթին կէսը՝ Ս. Յակոբայ Հիւանդանոցին և կէսն ալ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Ուսումնարանին պիտի յատկացուի։ Կ.-Պատրիարք Տ. Սապպաղեան Սրբազան հետեւեալ օրհնութեան կոնդակը ղրկած է Ալլահվէրտի Յովհաննէս էֆ.ի. —

«Ներկայ Հայրապետական Կոնդակաւ մերով կը փութամք յանուն Մեր և յանուն Հասարակութեանս սրտագին շնորհակալութիւններ յայտնել Վսեմափայլ Տեառնդ այն դրամական կարեւոր նուիրատուութեան համար զոր Ձեր Վսեմութիւնը կը հաճի ընել Հասարակութեանս այլ և այլ հաստատութեանց, յանձնառած յիշատակ իւր ողբացեալ վաղամեռիկ Որդւոյն՝ Ներսէս պէյի Ալլահվէրտի, թախանձագին խնդրելով Աստուծմէ փառաւորել անոր սրբասնեալ հոգին ի կամարս Արդարոց վառ և կենդանի պահելով ի մէջ երիտասարդաց Հանգուցելոյն թողած առաքինութեանց պայծառափայլ օրինակը։ Նոյնպէս կը մաղթենք ի բոլոր սրտէ որ գթառատ Հայրն մեր Երկնաւոր հաճի առատ առատ մխիթար և դիւր մատուցանել Ձեր հայրական կարեվէր սրտին և պահել և կազդուրել Ձեր պատուական օրերն ի գայթ գայթ արկածից կենցաղոյս ի խնդութիւն մեր ամենեցուն, և անսասան պահել Ձեր ազնուափայլ դստերքն և ընտանիքը և համայն պարագայքը։ Եւ յառհաւատչեայ Մեր առանձնին սիրոյն կը շնորհեմք Ձեզ և ազնիւ Գերդաստանիդ Մեր Հայրապետական Օրհնութիւնը։

ՊՕՂՈՍ ՊԵՏՐՈՍ ԺԲ. ՍԱՊՊԱՂԵԱՆ
Կ.-Պատրիարք Տանն Կիլիկիոյ

Կ. Պոլիս, 27 հոկտ. 1907

⁂ Սամաթիոյ Անարատ Յղութիւն եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհրդոյ պաշտօնավարութեան պայմանաժամը լրացած ըլլալով, ընտրելեաց ցանկ մը մատուցուած է Կ. Պատրիարքարան Նոյն եկեղեցւոյ ժողովրդապետին կողմէ, ըստ այնմ նոր ընտրութիւն կատարելու համար։

⁂ Կ. Պատրիարք Սրբազանին կողմէ Գնելեան եպիսկ. ընկերակցութեամբ Ծամձեան Վ.ի իտալական հիւպատոսարանը երթալով շնորհաւորեց հիւպատոսը, Վիքթոր Էմմանուէլ Թագաւորին ծննդեան տարեդարձին առթիւ։

⁂ Կ. Պատրիարք Սրբազանը չորեքշ. օր ընկերակցութեամբ Ծամձեան Վ.ի այցելեց Փրանսական դեսպանատան գործակատար Պ. Պօրի և տեսակցեցաւ։

⁂ Անտոնեան միաբանութեան անդամներէն Հ. Արսէն Ծ. Վ. Աբէլեան, որ ժամանակէ մը ի վեր Պէյրութ կը գտնուէր, անցեալ շաբթու մայրաքաղաքս վերադարձաւ։

⁂ Հ. Ստեփան Ծ. Վ. Վրոյրեան, Աղեքսանդրիոյ Հայ-Կաթոլիկական վարդապետներէն, որ հոս կը գտնուէր իբր հիւր, նախընթաց օր իր տեղը մեկնեցաւ։

⁂ Բոգոս էֆ. Բոգոսեան Սամաթիոյ Անարատ Յղութեան եկեղեցին այլ և այլ պակասները լրացնելու համար 20 ոսկիի չափ գումար մը նուիրած է։

Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հոգաբարձութիւնս շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ անցեալ օգոստոս ամսոյ մէջ հետեւեալ նուիրատուութիւններն եղած են։ Բարեսէր ոմն՝ իր հանգ. եղբօր մահուան տարեդարձին առթիւ ընդհ. պատսպարելոց տրուած հոգեհացին համար 2700, Մաղաքիա էֆ. Շահպազ 1080, Բարեսէր ոմն՝ Արեւելքի խմբագրութեան միջոցաւ 540, Սափրիչ արհեստաւորներէն 483, Տօքթ. Խնդիրեան էֆ. յուլիս ամսական 216, Յարութիւն էֆ. Քէօմիւրճեան՝ իր որդւոյն մկրտութեան առթիւ 120, Աւագ էֆ. Կէօրէկեան 120, Տիգրան էֆ. Աբրահամեան (Կեսարացի) 108, Թորոս էֆ. Նալպանտեան 108, Տիկին Կիւլիզար Գօնեալեան 96, Ալեքսան էֆ. Վարդերեսեան (Խարբերդցի) 67, Յովհաննէս էֆ. Թորոսեան (Գօնեացի) 54, Տիգրան էֆ. Անդրէասեան (Մէրզիֆոնցի) 54, Կարապետ էֆ. Գասպարեան (Սիվրիհիսարցի) 40 ղրուշ։

(Շար.) (Հոգաբարձութիւն)

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Վիեննայի թերթերէն, Նոյմ. 12)

ԳԵՐՄԱՆ ԿԱՅՍ. ԱՄՈԼԻՆ ԱՆԳԼԻԱ ԺԱՄԱՆՈՒՄԸ

ԼՈՆՏՈՆ, 31 Նոյ.— Գերման կայս. ամոլը, որ այսօր կէսօրէ առաջ ժամ 11ին պիտի հասնէր Բորթսմութ, թանձր մշուշին պատճառաւ ժամը 1½ին հասաւ Հոհենցոլերն կայս. զբօսանաւով, և ընդունելութեան հանդէսը հազիւ կարելի եղաւ կատարել ժամ 2.45ին. երբ մշուշն սկսաւ փարատիլ, որ քանի քայլ հեռուէն չտեսնուելու աստիճան թանձր էր, Հոհենցոլերն, անգլիական թորփիլընկալներու առաջնորդութեամբ և թնդանօթներու որոտման տակ նաւահանգիստ մտաւ։ Կալլէսի իշխանը, կայս. հիւրերն ողջունելու համար Հոհենցոլերն երթալով ցամաք առաջնորդեց զանոնք. գերման կայս. ամոլը ողջունել փութացած էին գերման դեսպան կոմս Վոլֆ-Մեթերնիխ և բարձրաստիճան զինուորականներ, մարկիզ Լորտ Ռօպէրթս, դեր-ծովակալ Լէմպթըն, և կայս. ամոլին սպասարկութեան տակ դրուած հետեւորդները։ Ցամաքին վրայ ծովային զինուորներ բարեւի կեցած էին և Բորթսմութի քաղաքապետը, քաղաքապետական Խորհուրդին անդամներէն շրջապատուած բարի գալուստ մաղթեց կայս. ամոլին. և կայսրը մէկ քանի բառով շնորհակալութիւն յայտնեց։ Երկուշաբթի առտու Մանշի ծովուն մէջ այնչափ թանձր էր մշուշը, որուն նմանը տեսնուած չէր տարիներէ ի վեր։ Հոհենցոլերն ժամանակէն առաջ մեկնած էր, որպէս զի որոշուած ժամուն կարենայ Բորթսմութ հասնիլ, բայց անկարելի եղած էր։ Ժամանման պահուն ալ, Հոհենցոլերնի ընդ առաջ ելլելու համար պատրաստուած տորփիլին նաւակները չկրցան ցամաքէն նաւով իրենց նաւերն երթալ, վասն զի մարդ իր քալած տեղը չէր տեսներ։ Ժամ 5ին, կայս. ամոլը Կալլէսի իշխանին հետ Ուինտսոր հասաւ։ Կայարանը զարդարուած էր գերմանական դրօշներով և ծաղիկներով։ Կայարանին ճիշդ դէմը գերմաներէն սա վերտառութիւնը դրուած էր. «Սրտագին բարի գալուստ կը մաղթէ ի զերմ. կայս. Ամոլին»։ Կայարանին մէջ Էտուարտ Թագաւորն ու Ալեքսանտրա Թագուհին, Քօննօթի Արթուր դուքսը, Շլէզվիկ-Հոլըշտայնի Քրիսթիան իշխանը և գերման դեսպանատան պաշտօնեաները ընդունեցին Վիլհէլմ կայսրն ու Աւկուստա Վիքթորիա կայսրուհին։

—Գերման կայս. ամոլին ժամանումէն քառորդ ժամ առաջ, Էտուարտ Թագաւորը կայարան հասաւ՝ բրիտանական անձնական վիշապազօրաց գունդին հրամանատարի համազգեստով։ Կայս. կառախումբը տեսնուելուն պէս զինուորական նուագախումբը սկսաւ ածել գերմանական ազգային երգը։ Կառախումբը հազիւ կանգ առած էր և Վիլհէլմ կայսրը անգլ. ծովակալի համազգեստով փութաց վար իջնել վակոնէն և դէպ ի Էտուարտ Թագաւորն յառաջացաւ գրկարաց։ Երկու վեհապետները սրտագինս ողջագուրուեցին զիրար և իրարու ձեռք թօթուեցին։ Ասոր վրայ, Թագաւորը սրտագինս ողջունելով կայսրուհին, համբուրեց անոր երկու այտերէն. մինչ նոյն սրտագին ողջոյնը տեղի ունեցաւ նաեւ կայսեր ու Թագուհիին միջեւ։ Ապա Վիլհէլմ կայսրն ու Էտուարտ Թագաւորը բարեւի կանգնած զինուորական պատուակալ խումբին առջեւէն անցնելէն ետքը, սպասման սրահը մտան, ուր հաւաքուած էին ամէն բարձրաստիճան անձնաւորութիւններ, և անկէ ուղղակի պալատ գացին։ Ներկաները կ'ըսեն թէ այսպիսի սրտագին ընդունելութիւն ցարդ գրեթէ եղած չէր ո և է վեհապետի։ Ուինտսորի պալատին մէջ կայս. ամոլին ու արքայական ընտանիքը միասին թէյ խմեցին։ Վիլհէլմ կայսրը 1813-1814 տարեթիւը կրող Լայպցիգ պատուանշանները նուիրեց Կալլէսի իշխանուհիին և Արկայլ դքսուհիին, Սեւ Արծուի պատուանշանը՝ Ուէլլինկթընի դուքսին և Արկայլի դուքսին, և Կարմիր Արծիւ պատուանշանին մեծ խաչը Լոնտոնի գերման դեսպան Վոլֆ Մեթերնիխ կոմսին։

—Թայմզ կը գրէ այս առթիւ.— «Վստահ ենք թէ անգլ. ընկերութիւնը և անգլ. կեանքը լաւ տպաւորութիւն մը պիտի ընեն կայսեր վրայ, և առողջական գոհացուցիչ վիճակով մը պիտի վերադառնայ Պերլին։»

—Տրիպիւն կը գրէ. — «Այսօր անգլ. ժողովուրդին կողմէ գերման կայսեր ընծայուած ընդունելութիւնը քաղաքավարական գործողութիւն մը չէ, այլ սրտաբուխ անկեղծութեան մը հաւաստիքը։ Կը յուսանք որ վեհապետաց տեսակցութիւնը կատարեալ վիճակի մը մէջ պիտի դնէ երկու երկրաց բարեկամութիւնը և պիտի սատարէ ընդհանուր խաղաղութեան։ Աւելի առաջ երթալով կարելի է ըսել որ եթէ անգամ մը որ կասկածն ու մտահոգութիւնը փարատին, այս այցելութիւնը պիտի ճանչցնէ Անգլիոյ արտաքին քաղաքականութիւնը, որ յաճախ թիւր ըմբռնուած էր Գերմանիոյ մէջ։»

— Տէյլի Նիւզ կը գրէ. — «Գերման կայսրը երկիցս պիտի ողջունուի Անգլիոյ մէջ. իբր մարդ որ միշտ ժողովրդական եղած է հոն. իբր կայսր որ ներկայացուցիչն է ժողովուրդի մը, որուն հետ անկեղծ և սրտագին ու հաճելի յարաբերութիւններ ունենալ կը փափաքի Անգլիա։»

—Սփանտարտ կը գրէ.—«Շատ կը ցաւինք որ Պիւլով իշխանը կայսեր ընկերացած չէ, վասն զի անգլ. ժողովուրդը շատ ուրախ պիտի ըլլար եթէ առիթ ունենար իր համակրութիւնը յայտնել գերման նախարարապետին։ Մենք մեզ թշնամի չենք համարիր իշխանը. այլ ընդհակառակը Մեծն-Բրիտանիոյ մէկ բարեկամը կը ճանչնանք զայն, գիտնալով թէ քաջափորձ դիւանագէտ մըն է անիկա և գիտէ թէ երկու կառավարութեանց միջեւ անկեղծ յարաբերութիւնները օգտակար են թէ՛ Գերմանիոյ և թէ Անգլիոյ համար։»

ՌՕԹԷՐՏԱՄ, 11 Նոյ. — Գերման կայսրը շաբաթ իրիկուն Ֆլիսինկէն հասնելէն քիչ ետքը այցելեց գերման մարտանաւերը։ Հոհենցոլերնի մէջ մինչեւ կէս գիշեր նուագահանդէս կատարուեցաւ։ Կայսրը չարունակ ձեռքի շարժումներով կը հետեւէր նուագածութեան։ Դեսպան Շլէօցէր կայս. սեղանին հրաւիրուեցաւ և փրփրալից դաւաթներ պարպուեցան Հոհենցոլերնեան նորածին իշխանին կենաց։ Ճաշէն ետքը կայսրն ու կայսրուհին երկար ատեն զբօսնելով կամրջակին վրայ անցուցին։ Երէկ առտու թանձր մշուշ մը պատեց ծովեզերքը. և նաւուղիղները խորհուրդ տուին չմեկնիլ. բայց քիչ ետքը մշուշը փարատելով Հոհենցոլերն ճամբայ ելաւ։

ՏՈՒՎՐԸ, 10 Նոյեմ.— Հոհենցոլերն և իրեն ընկերացող զրահաւորները այս իրիկուն անցան Տուվրի առջեւէն։ Ծովուն վրայ մշուշը այս տարի դեռ նմանը չտեսնուած աստիճանի թանձր էր. ամէն կողմէ զգուշական փողեր ու զանգակներ կը հնչեցնէին։ Տուվրի ու Տիլի միջեւ անգլ. նաւ մը և Տուվրի մօտ ալ ֆրանս. նաւ մը ուրիշ նաւու մը ընդհարելէ ետք խորտակուեցան։

ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ

ՀՌՈՄ, 11 Նոյեմբեր.— Ճէնովայի մէջ Հասմէյէր գերման Պանքան սնանկութիւն հռչակեց, 15 միլիոն ֆրանք բացով։

ՀՆԴԿԱԿԱՍՊԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻ ՄԸ ԾՐԱԳԻՐԸ

ԼՈՆՏՈՆ, 11 Նոյ.—Սդանտարտ կը գրէ թէ Օտեսի Լիպրոֆ հեռագրեալ լուրն առած է Պետերսպուրկէ.—Փրանսացի և ռուս դրամատէրերու և շահագէտներու խումբ մը կ'աշխատի Քուշքի և Քարաչիի միջեւ շինուելիք երկաթուղիին մենաշնորհը առնել։ Ասով անդրկասպեան ռուս երկաթուղին պիտի միացուի անգլոհնդկական երկաթուղիներուն։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՓԱՐԻԶ, 13 Նոյ.— Սակարանին մէջ հակումը կը շարունակէ բարւոքիլ։ Եւրոպական հրապարակներէն առնուած լաւ լուրերը և ամերիկեան հրապարակին համեմատական հանդարտութիւնը վստահութիւն կը ներշնչեն Բարիզի Սակարանին։ Գիներու բարձրացումները թէեւ կարեւոր չեն, սակայն գոհացուցիչ թուլացում մը ցոյց կուտան։ Ֆրանսական Ռանթը շատ հաստատուն է և կը մօտենայ 95ի։ Օտար արժէթուղթերու գիներն ալ հետզհետէ կը բարձրանան։ Օսմ. արժէթուղթերու գիները միշտ հաստատուն հանգամանք մը կը պահեն։ Էրէյլլի հանքային բաժնեթուղթերը 240էն 280ի բարձրացան։ Ռիօ Թինթօն հանդարտ է ու անփոփոխ, թէեւ պղինձը 59.15էն 58.15ի իջած է։ Պալիա Գարաայտըն անփոփոխ է՝ 445։ Կապարի գինը նոյն վիճակին մէջ է։ Լոնտոնի Սակարանին մէջ ոգեւորութիւն կը տիրէ հարաւային Ափրիկէի հանքային բաժնեթուղթերու մասին։ Նիւ-Եորքի մէջ ամերիկեան երկաթուղիի բաժնեթուղթերը իրենց գիներուն վրայ կը մնան. Սղեւները բարձրացած են։

ԼՈՆՏՈՆ.—Նիւ-Եորքէն կը հեռագրեն թէ վերջին վիճակագրութեանց նայելով, ցորենի ամբողջ բերքը 2,560,000 գրիւ կը հաշուուի. միջին որակը հարիւրին 82 է։

ՀՌՈՄ.—Իտալիոյ Էլէնա Թագուհին աղջիկ մը ծնաւ, որ Ճովաննա կոչուեցաւ։

ՎԻԵՆՆԱ.— Ֆրանց Յօզէֆ կայսրը, այսօր, ընդունեց Վիեննայի գերման դեսպանը, որ իր հրաժեշտի այցելութիւնը մատոյց. Ինչպէս յայտնի է, գերման դեսպանը Ալզաս-Լօրէնի կուսակալ կարգուած է։

ՓԱՐԻԶ.— Այս տեղի պուլկարական գործակատարը, այսօր, սեղան մը տուաւ Սոֆիայի ֆրանսական ընդհանուր հիւպատոս Պ. Գալէօլին։

ԼՈՆՏՈՆ.— Վիլհէլմ կայսրը նոր կըսցաւ Ուայթ կղզին երթալու մտադրութենէ. ընդունեց Սդուարթ Ուօրդլէյ գնդապետին հրաւէրը՝ երկու շաբաթ մնալու անոր բնակարանը՝ Հայ-Քլիֆ-Քէսըլ մէջ, Քրիսթչըրչի մօտ Մանշի եզերքը՝ Ուայթ կղզիին արեւմտեան կողմը։ Լոնտոնի գերման դեսպանը արդէն նոյն տեղը ժամանած է՝ կարգադրելու կայսեր ժամանման պարագաները։

— Կայսրը ու կայսրուհին գեղեցիկ օդով մը այցելեցին Լոնտոնի միջնաքաղաքը։ Խիստ մեծ պատիւներով ընդունուեցան։ Վիլհէլմ Բ. մաղթեց որ երկու երկիրները միշտ կապուած ըլլան բարեկամութեամբ։ Կայսրը անգլիերէն պատասխանեց Լորտ-քաղաքապետին ճառին։

ՎԻԵՆՆԱ.—Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ կ'ըսէ թէ Ուէնտսորի մէջ փոխանակուած բաժակաճառերը քաղաքական մեծ կարեւորութիւն մը ունեցած են։

ՓԱՐԻԶ.—Ֆրանսական Պանքան նորէն երեք միլիոն անգլիական ոսկի փոխ պիտի տայ Անգլիոյ Պանքային։

—Ռուսիոյ կայս. Պանքան մեծաքանակ ոսկի պիտի ղրկէ Ամերիկա։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ.— Ֆիլատելֆիոյ փողերանոցը 52 միլիոն տոլարի տասը տոլարնոց ոսկիներ պիտի պատրաստէ։

ՄԱՏՐԻՏ.— Սպանիոյ Թագաւորը գարնան Տրէզտա ու Վիեննա պիտի այցելէ։

ՓԱՐԻԶ.—Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովը 51ի դէմ 462 ձայնով վստահութեան օրակարգ մը քուէարկեց կառավարութեան համար։

ՈՒԻՆՏՍՈՐ.— Երէկ գիշեր Ուինտսորի դղեակին մէջ տրուած հանդիսական հացկերոյթին ատեն Էտուարտ Թագաւորը և Վիլհէլմ կայսրը բաժակաճառեր արտասանեցին։ Անգլիոյ Թագաւորը մեծ ուրախութիւն յայտնեց գերման կայս. ամոլին այցելութեանը համար. նաեւ անկեղծ մաղթանքներ ըրաւ գերման մեծ կայսրութեան բարօրութեանը ու բարգաւաճմանը և խաղաղութեան պահպանմանը համար։ Վիլհէլմ կայսրը պատասխանելով շնորհակալութիւն յայտնեց Էտուարտ Թագաւորին սիրալիր խօսքերուն համար. նաեւ անկեղծ փափաք յայտնեց որ վեհապետական երկու գերդաստաններուն միջեւ գոյութիւն ունեցող ազգականութեան մտերմութիւնը երկու երկիրներուն յարաբերութեանց մէջ ալ տեսնուի և այդ կերպով հաստատուի համաշխարհային խաղաղութիւնը, զոր Թագաւորը և ինք կը ջանան պահպանել։

ԼՈՆՏՈՆ.— Գերման կայս. ամոլը Լոնտոն ժամանեց։ Լորտ-քաղաքապետը ուղերձ մը մատոյց կայսեր, յայտնելով անգլիական ժողովուրդին յարգալից, բարեկամական ու համակրական զգացումները՝ գերման ժողովուրդին նկատմամբ. նաեւ մաղթեց որ այդ զգացումները օրէ օր աւելի զօրանան ու տեւական ըլլան՝ երկու ժողովրդոց փրկութեանը և երջանկութեանը համար։ Վիլհէլմ կայսրը պատասխանելով ջերմագին շնորհակալութիւն յայտնեց ուղերձին և եղած փայլուն ընդունելութեանց համար. կայսրը մաղթեց որ երկու երկիրներու յարաբերութիւնները միշտ բարւոք ըլլան և Լոնտոն բարգաւաճի Էտուարտ Թագաւորին հովանաւորութեամբ։ Յետոյ, տեղի ունեցած հացկերոյթին ատեն Լորտ-Քաղաքապետը բաժակ պարպեց Անգլիոյ ու Գերմանիոյ վեհապետներուն կենացը և ըսաւ.—«Կայսրը իր աննկունելի ոյժովը ու ճարտար գործունէութեամբը կը տիրէ մեծ կայսրութիւններէն մէկին և աշխարհի ամէնէն երկրասէր ժողովուրդին վրայ։ Գերմանիոյ հեղինակութիւնը և անոր կայսեր ժողովրդականութիւնը հիմակուան չափ մեծ եղած չէին։ Կը մաղթեմ որ Վիլհէլմ կայսեր թագաւորութիւնը շատ երկար ատեն տեւէ։» Կայսրը պատասխանելով նորէն շնորհակալութիւն յայտնեց եղած սիրալիր ընդունելութեանց համար. յոյս յայտնեց թէ պատմութիւնը պիտի ճանչնայ իր ըրած անդրդուելի և յարատեւ ջանքերը խաղաղութեան պահպանման համար. ըսաւ թէ այդ նպատակին տանող գլխաւոր ճամբան և համաշխարհային խաղաղութեան հիմը Անգլիոյ ու Գերմանիոյ միջեւ բարւոք յարաբերութեանց պահպանումն է։ Այս պարագան եթէ միշտ աչքի առջեւ առնուի, ապագան փայլուն հեռանկարներ պիտի ցուցնէ։

—Գերման կայս. ամոլը իրիկուան Լոնտոնէն Ուինտսոր դարձաւ։

ՌՕՍԴՐՍՊՈՒՐԿ.— Բրօմվալտքի մէջ ժանտախտէ կասկածելի 44 մահեր պատահեցան։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

ՑՈՐԵՆ		Փարա
Առաջին ճերմակ	օխան	52 -53
Երկրորդ »	»	50 -51
Խառն	»	49 -
Ջավտարը	»	47 -48
Կարծր առաջին	»	-
» միջին	»	-
» խառն	»	-
ԱԼԻՒՐ		Ղրշ.
Տեղական գրմա Ա. Պարկ		103 -
» » Բ. »		100 -

Այսօր 2 վակոն Անատոլըի ցորեն ժամանեց.

ԹԵՖ		
Օխան 24½- փարա		
ԴԱՐԻ		
Քէօսթէնճէ	քիլէն	18 -18½
Ռումէլի և Մէրսին		18 -

ՑՈՐԵՆԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

1 Նոյեմբեր

Նիւ-Եորք	պատրաստ		83.3..
»	մարտի	համար	.
» 1907	մայիսի	»	85.1.4
»	հոկտ.ի	»	79.8.8
»	դեկտ.ի	»	81.1.2
Լիվրբուլ	պատրաստ		7.
»	յուլիսի	»	

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 31/13 Նոյեմբեր

Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 % Փ. Կ. Օ. Ռ.		99 23
Ամէնէն բարձր գին	»	99 25½
Ամէնէն վար գին	»	99 22
Ռումէլի Երկաթուղի գոց	Ֆր.	158 75
Ամէնէն բարձր գին	»	158 87
Ամէնէն վար գին	»	158 37

ԲԱՑՈՒՄ 1/14 Նոյեմբեր

Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 % Փ.Կ. Օ. Ռ.		99 28
» » » ժամը 5ին Փ.Կ.	»	99 28
Ռումէլի Երկաթուղի	Ֆր.	158 87
» » ժամը 5ին	»	158 87
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	428 —
Անատ. Երկթ. Գործ. Ա.սերի	»	509 —
» » » Բ.սերի	»	506 —
» » բոնտը	Ա. Ռ.	15 —
Շիրքէթի Խայրիէ	»	44 —
Շիրքէթի Խայրիէի Համիտիէ	»	4 60
Օսմ. Ապահ. Ընկ.	»	4 05
Օսմ. Ծխախոտ		18 05
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		8 30
» ժուիսանս		3 40
» պարտաթուղթ		472 —
Թրամուէյ	Ֆր.	43 —
Տէրքոսի Ջուրի ընկ.		305 —
Պալիա Քարա Այտըն		445 —
Միթիլի պանքա	Օ. Ռ.	5 20
Սալոնիկի պանքա		138 —
Քարասու առանձնաշնորհեալ		31 —
» սովորական		31 —
Քարափ Իզմիրի		592 —
Լաւրիոն	Ֆր.	66 —
Զալթըքա	»	24 50

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱՐԻԶ, 13 Նոյ.

Միացեալ Օսմ. պարտք.) բաց.	Ա. Ռ.	91 30
) գոց.	»	91 47
Ռումէլի երկաթուղի	Ֆր.	163 50
Թրամուէյ	»	44 75
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	684 —
Ռէժիի բաժնեթուղթ	»	413 —
Պալիա Քարա Այտըն	»	445 —
Օսմ. Մաքսատուն	»	497 —
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	94 90
Քրէտի Լիոնէ	»	1148 —
Ռուսական 5 %	»	89 80
Իտալական Ռանթ	»	102 30
Սպանիական արտաքին	»	90 20
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 235
Դրամագլխ. Ֆրանս. Պանքայի	»	4 —

ԼՈՆՏՈՆ, 13 Նոյ.

Միացեալ Օսմ. պարտք) բաց.	Ա. Ռ.	90 25
) գոց.	»	90 25
Օսմանեան Կայս. Պանքա	»	17 12
Անգլիական քոնսոլիտէ Փ. Կ.	»	82 25
Հելլենական 5 % 1881	»	46 50
Զալթըքա		0 89
Պուլկարական փոխառ. 1892	»	101 50
Ռանտ Մայնս Փ. Կ.	»	4 93
Փոխանակագիր Բարիզի վրայ	»	25 51½
Դրամագլուխ	»	7 —

ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՄԱՐ
ՎԵՐԱՐԿՈՒՆԵՐ
ԿՐՆԱՔ ԳՏՆԵԼ
ԹԻՐԻՆԿ
ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ ՄԷՋ
ՂԱԼԱԹԻԱ
ԱՆՓՈՓՈԽ ԳԻՆ

ԳԼԽԱՑԱՒԵՐ
ԿՈՒԱՐԱՆԱ
GUARANA
ԳՐՈՒՄՕ ԵՒ ԸՆԿ.
ԴԵՂԱԳՈՐԾ Ի ՓԱՐԻԶ

Այս բուսային ու բնական փոշին մէկ ծրարիկը քիչ մը շաքարոտ ջուրի մէջ հալեցնելով, կը բաւէ ջնջելու համար գլխացաւերը կամ ամենէն բուռն ջղացաւերը, առանց վնասակար ազդեցութեան ստամոքսին վրայ։

Կեդրոն. ի Փարիզ, Վիվիէն փողոց, թիւ 8 և դեղարանները
A

Գործակատար՝ Ժ. Գ. Տալէճիօ, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս։

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՍՏԱՑԱԳԻՐ ՊԱՐՈՒՆԱԿՈՂ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՆԱՄԱԿՆԵՐ

Կարգ մը հարկատուներ, կարծելով թէ նամակի մէջ ներփակուած ստացագիրները զերծ կը մնան Դրոշմի Օրէնքին 9րդ յօդուածին (թիւ 85) տրամադրած դրոշմատուրքէն, իրենց յաճախորդներուն ու թղթակիցներուն կը ղրկեն դրոշմաթուղթ չփակցուած ստացագիրներ։ Այսպէս Դրոշմի Օրէնքին դէմ զանցառութիւն մը կատարած կ'ըլլան այդ հարկատուները. Նոյն օրէնքին համաձայն գրութիւններու արտաքին ձեւը կերպարանափոխ չըներ այդ պայմանները՝ դրոշմաթուղթի տեսակէտով։ Բացորոշ տրամադրութեանց (յօդ. 1 և 9, թիւ 85) համաձայն, այն ամէն ընկալագիրներն ու ստացագիրները, որոնք երբ մուրհակ կը յանձնուին ուրիշի մը, դրոշմատուրքի ենթակայ են, բաց ի 27րդ և 79րդ յօդուածներուն մէջ կանխատեսուած գրութիւններէն։ Այդ օրինազանցութեան հետեւանքը կը կրեն այդ նամակներուն տակ ստորագրողները, որոնք ո և է շահ չունին, նկատելով որ այդ մասին սահմանուած դրոշմատուրքը (յօդ. 9, թիւ 85) պարտին վճարել ամէն անոնք որոնց կը յանձնուին գրութիւնները (6րդ յօդուած, 3րդ հատուած)։ Հետեւաբար նամակագիրներուն ներելի է՝ դրոշմատուրքի գումարը անցընել անոնց հաշւոյն որոնց յղուած են այդ գրութիւնները։ Հանրային Պարտքի Վարչութիւնը ձեռք անցուցած ըլլալով դրոշմատուրքէ զուրկ ստացագիրներ պարունակող նամակներ, ստիպուած է օրինազանցները հետապնդել և 38րդ յօդուածին մէջ կանխատեսուած տուգանքները գանձել։ Նմանապէս Վարչութիւնը պարտք կը համարի հարկատուներուն ուշադրութիւնը հրաւիրել Դրոշմի Օրէնքին համակերպելու անհրաժեշտութեան վրայ, այս առթիւ յիշեցնելով թէ Օրէնքին 50րդ յօդուածին համաձայն, կատարուած օրինազանցութեանց մասին տեղեկութիւն տուողները կը ստանան գանձուած տուգանքին կէսը. Նաեւ այդ կարգի նամակներ ստացողները եւ բոլոր անոնք որոնց ձեռքը կրնան գտնուիլ այդ նամակները, շահ ունին տեղեկութիւն տալու ի վնաս ստորագրողներուն, միակ պատասխանատու՝ տուգանքներու մասին, 40րդ յօդուածին համաձայն։ Վերջապէս Վարչութիւնը կը ծանուցանէ հարկատուներուն թէ կրնան %ին 5 զեղչով վճարել նամակներու մէջ ներփակուած ստացագիրներուն դրոշմատուրքը, արտասովոր դրոշմումի ենթարկելով նամակներուն մէջ դրուելիք թուղթերը, որոնք ստացագիր բովանդակելնուն յիշատակութիւնը պէտք է կրեն։

Ընդհ. Տնօրէնութիւն
1/14 օգոստոս 1907 30—24

ԱՂԵԹԱՓՈՒԹԻՒՆ
«ԳԱՍԸԳ ԵԱՐԸՂԸ»

Կը դարմանուի, առանց պէտք մնալու Աթէնքի Կաճառին ճիւղին մէջ վիրաբուժական գործողութեան։

Այդ ճիւղը կը գտնուի
268 Բերա, Ղալաթա-Սէրայի դիմաց, Թիւ փուռին վերի յարկը։ 268

Իտալիոյ նշանաւոր բժիշկներէն ՏՕՔԹ. ՍԻԶԱՐ ԼՄԱՆԴԻԻ գրութեան կիրառումովը ԱԹԷՆՔԻ ԿԱՃԱՌԻՆ աղեկապերու գործածութեամբը, որոնք կազմախօսական ու առողջապահական կանոններու համաձայն շինուած են, հիւանդներու անհանգստութիւնը իսկոյն կ'անհետանայ։

Աղեթափութեան ենթակայ եղողները նոյն ճիւղին մէջ կը քննէ ՏՕՔԹ. ՎԱՍՏՐԱՎԷԼԼԻՍ։ Հիւանդները ամէն օր առանց վարձքի կը դարմանուին։ Աւելի տեղեկութիւն առնել ուզողները պէտք է նոյն ճիւղին դիմեն։ 50—11

ՍՏԻՆՔՆԵՐԸ
ԿԸ ԶԱՐԳԱՆԱՆ, ԿԸ ՁԵՒԱՒՈՐՈՒԻՆ, ԿԸ ԳԵՂԵՑԿԱՆԱՆ, Կ'ԱՄՐԱՆԱՆ ԵՐԿՈՒ ԱՄՍՈՒԱՆ ՄԷՋ ՇՆՈՐՀԻՒ
"ԲԻԼԻՒԼ ՕՐԻԱՆԹԱԼ„ՆԵՐՈՒ
Ցեսակին մէջ եզական դեղ մը որ կնոջ կ'ընծայէ անթերի լանջք մը, առանց վնասելու առողջութեան։
Ժ. ՐԱԹԻ, դեղագործ, 5, Բասաժ Վէրօօ, ՓԱՐԻԶ, շիշը՝ գործածման եղանակը ցոյց տուող տետրակով մէկտեղ՝ 35 ղրուշ։
Արեւելքի համար ներկայացուցիչ Ս. ՊԱՋԻԼԻԱՑԵՍ և ԸՆԿ., Կ. Պոլիս

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

11,000,000 օսմ. ոսկի կամ 250,000,000 ֆրանք դրամագլխով

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ Ղալաթիա
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ՝ Պոլիս, Եէնի Ճամի
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ՝ Բերա, Շիտակ ճամբան թ. 347

ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԼՈՆՏՈՆԻ ԵՒ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ

Ատալիա, Ատանա, Այտըն, Աֆիոն-Գարահիսար, Հալէպ, Աղեքսանդրիա, Էտիրնէ, Էնկիւրի, Պաղտատ, Պասրա, Պէյրութ, Պրուսա, Գասթէմունի, Գավալա, Տէտէ Աղաճ, Էսկիշէհր, Երուսաղէմ, Դամասկոս, Գօնիա, Ճանինա, Լիմասոլ, Գահիրէ, Մէրսին, Միթիլլի, Մանասթըր, Նիքոսիա, Ուշագ, Բոր-Սաիտ, Սելանիկ, Սամսոն, Սըվազ, Իզմիր, Տրապիզոն, Սուրիական Տրիպոլիս եւ Սկիւպ։

Որոշուած պայմանաժամով կամ ընթացիկ հաշուով (գօնթ-գուրան) փոխատուութիւն կ'ընէ, արժեթուղթեր կամ փոխանակագիրներ (պոլիցա) պահեստ առնելով։

Փոխանակագիրներ կը զեղչէ։ Թուրքիոյ և օտար երկիրներու գլխաւոր քաղաքներուն վրայ փոխանակագիրներ, չէքեր, վարկագիրներ ու հեռագրական օրտըներ կուտայ։

Ընթացիկ հաշիւներ կը բանայ, արժեթուղթեր եւ արժէքաւոր առարկաներ կ'ընդունի ու կը պահէ։

Թուրքիոյ և արտասահմանի մէջ կտրօններ եւ փոխանակագիրներ կը գանձէ, սակարանական հրամաններ կը գործադրէ, զանազան տեսակ դրամներ կը փոխէ, կ'առնէ ու կը ծախէ։

Օսմ. Կայս. Պանքան երբ աւանդ կ'ընդունի, պահպանման փոքր վարձքի մը փոխարէն, ամէն տեսակ արժեթուղթեր, օսմանեան կամ օտար, անուանական կամ կրողին։ Արժեթուղթերը կը պահուին Չէյթուա արկղատուներու մէջ հաստատուած մասնաւորապէս շինուած նկուղներու մէջ (պետոնով եւ մեքենական ամրացումով), որոնք կատարեալ ապահովութիւն կ'ընծայեն։ Ընդունագիր մը կը յանձնէ, որուն մէջ նշանակուած են վիճակահանութեանց մէջ ելած թիւերը։

Օսմ. Կայս. Պանքան պաշտօնապէս կը գանձէ, առանց միջնորդչէքի, աւանդ տրուած արժեթուղթերուն կտրօնները, Կ. Պոլսոյ մէջ վճարելի։ Արտասահմանի մէջ գանձելի կտրօններուն համար չափաւոր միջնորդչէք մը կ'առնուի եւ օրուան փոխանակագնին համաձայն։ Անոր տիրոջ հաշւոյն կ'անցուի պայմանաժամի կամ գանձումի օրուան փոխանակագինով։

Ժամանակին գանձուելու համար՝ աւանդ տրուած արժեթուղթերուն կտրօնները պայմանաժամէն 20 օր առաջ կը կտրուին։

Օսմ. Կայս. Պանքան երբ աւանդ արժեթուղթեր կ'ընդունի նաեւ իր արտասահմանի գործակալութեանց մէջ՝ Լոնտոն ու Բարիզ, իր գլխաւոր մասնաճիւղերուն մէջ՝ Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Իզմիր, Պէյրութ, եւայլն, ինչպէս նաեւ իր գլխաւոր թղթակիցներուն մօտ՝ Աթէնք, Պերլին, Պրիւսէլ, Հռոմ, Վիեննա, եւայլն։ Տոկոսներու արդիւնքը աւանդատուին տրամադրութեան տակ դրուած է. կամ իր հաշւոյն անցուած, Կ. Պոլսոյ մէջ։ Այն յաճախորդները, որոնց արժեթուղթերը ի պահ դրուած են, կրնան իրենց խնդրանքին վրայ, գանձուած տեղերէն առնել կամ իրենց հասցէին ղրկել տալ։

Օսմ. Կայս. Պանքան կը կատարէ սակարանական հրամաններ մեր եւ օտար հրապարակներու վրայ. գնում եւ վաճառում կը կատարէ կանխիկ կամ պայմանաժամով։ Հանրութեան տրամադրութեան տակ կը դնէ, օրուան գնով, կարգ մը արժեթուղթեր, ինչպէս Րումէլիի երկաթուղիի, Եգիպտական Քրէտի Ֆոնսիէի Յունաստանի ազգ. Պանքային պարտաթուղթերը, Օսմ. Ապահովագրական Ընկերութեան, եւայլնի բաժնեթուղթերը։ Անմիջական կերպով յանձնելի են այս արժեթուղթերը։

Օսմ. Կայս. Պանքան կը ստանձնէ արժեթուղթերու վրայ ամէն գործառնութիւններ. փոխանցում, կտրօններու նորոգում, եւլն., մասնաւոր սակագին մը համաձայն։ Օսմանեան եւ օտար արժեթուղթերու վրայ փոխատուութիւն կ'ընէ հաշուընթացով եւ շատ շահաւոր պայմաններով։ Իրենց պայմանաժամէն առաջ կը զեղչէ կարգ մը օսմանեան եւ օտար արժեթուղթերու կտրօններ։ Իր աւանդատուներուն մէջ գտնուած արժեթուղթերուն կտրօնները կը վճարէ, առանց միջնորդչէքի, ինչպէս 4% Օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերու, 1901-1905ի 4% Օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերուն եւ Քիոսի Նաւահանգստին 6% փոխառութեան պարտաթուղթերուն կտրօնները։

Օսմ. Կայս. Պանքան բաժին մը հաստատած է՝ Սակարանի արժեթուղթերուն վրայ տեղեկութիւններ տալու, անոնք Սակարանին մէջ ընդունուած ըլլան կամ ոչ։ Այս տեղեկութիւնները ձրի կը տրուին։

Օսմ. Կայս. Պանքան կ'երաշխաւորէ ընդդէմ հարիւրին հարիւր վճարելէ առաջ եկած կորուստը, վիճակահանութեան միջոցաւ, այսինքն վճարման գինով։ Ապահովութեան սակը, որ փոփոխական է, կը հաղորդուի ուզողին։ 50—40

ԳՐԱՏՈՒՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԷՍԿԻԵԱՆ
Խորասանճեան խան. — Կ. ՊՈԼԻՍ
ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Պատկ. Այբբենարան 100ը 25 ղ., հատը	20
» Ոսկեփնջիկ 100ը 60 »	» 1
» Ընթերցարան	» 2
» Ընթերցարան	» 4
Հմառ. Կրօնագիտութիւն	» 2
» Բարոյագիտութիւն	» 2 20

Տաճկախօս մանուկներու համար

Ա. Տարի Գեղեցիկ Վարժութիւն	4
Բ. » » »	5

Սոյն գիրքերուն զեղչն է % 30. աղքատիկ դպրոցներու համար ա՛լ աւելի։

Մեր ընթերցողներուն ջերմապէս կը յանձնարարենք Յովհաննէս Էսկիեան գրատունը։ 10—10

ՍԻՆԿԷՐ
ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ
THE SINGER MANUFACTURING Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են, որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ առած են գործածել։ Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 490է աւելի պատուոյ վկայական և շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն։

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուններուն մէջ։

Բերա) 1. Մեծ փողոց, Պօն Մարշէի դիմաց թիւ 343 և 343 կրկին։
) 2. » » Ղալաթա Սէրայի դիմաց։
Կալաթա) 1. Սինկէր խան Թիւնէլի ետեւ։
) 2. Թրամվայի կայարանին դիմաց։
Պոլիս) 1. Սուլթան Համամ թիւ 2։
) 2. Սուլթան Պայազիտ, Թրամվայի կայարանին դիմաց թիւ 13։
Սկիւտար) Զաքըր Պօյը, թիւ 120։

Դասերը և նորոգութիւնները ձրի: Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Բերա, Մեծ փողոց, թիւ 343 և 343 կրկին, Սարգիս պէյ Տիւզ Օղլուի տունը։
16 50—39

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆԵԱԼ՝ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 Օգոս. 2/14 եւ 1320 Սէֆէր 20 թուակիր Ֆէրմանով

Դիմել Ընկերութեան կեդր. գրասենեակը, Ղալաթիա, Նազլը խան, Հէզաչէն փողոց, թիւ 14, Քօօբէրաթիվ վաճառատան դիմաց, կամ հետեւեալ հասցէներուն

Պոլիս, մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Եէնի Ճամիի հրապարակ.
Պոլիս, Արձանագրութեան գրասենեակ Ընկերութեան, Պաչէ Գափու, Թրամուէյի ճամբան, թ. 40, մաքսատան մօտ։
Պոլիս, Մ. Ի. Սառօք, Շէյխ Իսլամ խան, Պաչէ Գափու թիւ 10։
Պոլիս, Ասպոր պէյ եւ Ընկ., Վէզնէճիլէր փողոց։
Պոլիս, Գ. Ս. Այմէլէզլու, Եմին-Էօնիւ, Պաչէ Գափու, Իզմիր փողոց։
Գատըգիւղ, Ալեքսանդր Անասթասիատիս չուկայի հրապարակ։
Գատըգիւղ, Մ. Ա. Անդրիա, Մոտա Հասանէֆի։
Պէօյիւքտէրէ, Մ. Ա. Տէմարքի։
Բերա, Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի, Մեծ Փողոց
Երէնգիւղ, Թէօտօս Իօանիտէս, նամականի մօտ։
Շիշլի, Մ. Է. Ռոսի, Պէօյիւքտէրէ ճամբան, թիւ 137։
Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիրեանց, թիւ 12, Թիւնէլ խան։
Բէնտիք, Բ. Սօմմարիփա։
Մեծ Կղզի, Ռէսուլ էֆ.։
Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անկելիտէս, կայարանի հրապարակ։
Սան Ստէֆանօ, Քէչէճեան էֆ.։

17 Գործակալութիւնք Օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

ԲՐՈՎՈՏՆԻՔ

Ռուսական դիմացկուն և վայելուչ լաստիկներ։ Մեր յարգոյ յաճախորդներուն ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք այս 1888 թուականն և մարքան կրող լաստիկին վրայ, որ համաշխարհիկ համբաւ կը վայելէ։

Կը ծախուի կօշիկի գլխաւոր վաճառատուններուն մէջ։

Ընդհ. մթերանոց
Պոլիս, Պէօյիւք Թիճարէթ խան, ԷՑ. ՔԼՕԼԼԻՐ, յաջորդ Ֆերտինանտ Շմիտ։
50—16

ПРОВОДНИКЪ
1888
ТОВ. РУССО-ФРАНЦ. ЗАВОДЪ ПРОВОДНИКЪ РИГА
FRENCH IND. RUBBER

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտէսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1531	Մարտէլլօ	3709	Սաֆօ	1119
Ալէքթ	3607	Տոմինօ	938	Հինտու	3720	Մէրքատօ	3557	Տիբի	1735
Անճէլօ	1541	Տուրօ	2383	Հորաթիօ	1600	Միլօ	1057	Սիլվիօ	119
Արիոսթօ	2277	Տրաքօ	1713	Հումպէր	595	Մոնթէպէլլօ		Սբէրօ	1203
Պասսանօ	1822	Տինամօ	504	Իտկօ	2354	Մուրիլլօ	3419	Թասսօ	1323
Պօրօտինօ	1264	Էգքօ	3464	Իտահօ	5540	Նէքօ	1933	Թ. Ուիլսըն	1546
Պըֆֆալօ	4481	Էլտօրատօ	1520	Ժիւնօ	1080	Օթիս	4100	Թօքիօ	3327
Գէյրօ	1371	Էրատօ	1841	Քլէօ	1058	Օնթարիօ	4036	Թալէթօ	1470
Գալիպսօ	1837	Ֆիտօ	954	Քոլբինօ	2307	Օրլանտօ	1585	Ուրպինօ	242
Գամէօ	1244	Ֆինլանտա	1828	Քովնօ	1700	Բալէրմօ	1637	Վասգօ	1914
Գաղօ	1094	Ֆլամինկօ	349	Լէօ	1053	Բալօ	510	Վոլօ	1289
Չիքաքօ	2729	Ֆրանչիսգօ	4582	Լէբանթօ	2272	Րինալտօ	3329	Վ. Ուիլսըն	2391
Սօսէթօ	1831	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Րիալտօ	1553	Ցէտա	1350
Գոլորատօ	4235	Կիթանօ	1143	Լօրէնցօ	3191	Րօլլօ	1513	Զէրօ	1200
Գօնկօ	2905	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Րօմէօ	1789	Թարօ	
Գօրսօ	895	Կրանօ	1695	Մարէնկօ	1273	Րոզարիօ	136	Մարյան	

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած են.
Միքասօ շոգենաւը, նաւապետ Թորբ։
Քլիօ շոգենաւը, նաւապետ Արմսթրօնկ։
Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուին.
Թոքիօ շոգենաւը, նաւապետ Ֆարն, Նոյ. 21ին։
Ուրպինօ շոգենաւը, նաւապետ Քրօֆթ, դեկտ. 8ին։
Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՋՕՏ
Թիւ 22–24, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 10 50—40

ՎԻՐԱԲՈՅԺ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՆԵՐ
Նիքոլայիտիս Եղբարք

Պատուոյ յիշատակութեան արժանացած Բարիզի մէջ՝ Ֆրանսայի ատամնաբոյժներու ժողովին անդամներէն։

Բերա, Մեծ փողոց, թիւ 413, Բօսթա փողոց թիւ 1, Շաուպ վաճառատան վրայ՝ առաջին յարկ։

Ճիւղեր.—Գատըքէօյ Մէօհիւրտար, Քօրբիի պարտէզին մօտ։

Բերնի հիւանդութիւնները կը դարմանեն։ Շատ փտած ակռաները ոսկիով, «բլատին»ով և «էմայ»ով կը լեցնեն։ Իրենց մասնաւոր գործիքներով յախճապակիէ ակռայի կտորներ կը շինեն և զայն կը փակցնեն ակռային առողջ մասին, այնքան ճշդութեամբ որ ակռան ամբողջ կ'երեւայ և կտոր ունենալը բնաւ յայտնի չըլլար. այդ կերպով յախճապակիով ալ ակռայ կը լեցնեն։ Յախճապակին ամէնէն ամուրն է ակռայ լեցնելու համար գործածուած զանազան առարկաներուն. եթէ առջեւի ակռաները լեցուին, բնաւ յայտնի չըլլար թէ լեցուած են։ Ատոնցմէ զատ ամերիկեան վերջին դրութեամբ կեղծ ակռաներ կը շինեն և առանց քիմքի «Պրիճուորք» տեսակէ ակռաներ կը դնեն։ Վերոգրեալ տեղերը ամէն օր կ'ընդունին իրենց դիմողները։ 50—38

ԻԼԱՆ

Խազինէի Խասսայի Շահանէ

Գարտիֆ քէօմիւրիւ պէհէր թօնը մէճիտի եիրմիտէն 260 ղուրուշ, Նիւքասըլ քէօմիւրիւ պէհէր թօնը 210 ղուրուշ։

Խազինէի Խասսայի Շահանէ հաթթը տըպարը իչուն պիր սէնէի քամիլէ զարֆընտա միւպայաա օլունաճագ պալալա մուհարրէր իքի նէվ քէօմիւր հիզալէրինէ մուրաքգամ ֆիաթլէ թալիպի էօհտէսինէ օլուպ թըլըրինի սանիրինի ճումաա իրթէսի կիւնիւ սաաթ օնա գատար խիւզաէ իւչ թէնզիլի պիլմիւզայէտէ իհալէի մէզքիւրէ ֆիւեաթ մաւթէալլ կէօրիլմէրի հալէ իհալէի էվվէլիէսի իճրա գըլընաճաղընտան շէրաիթը միւթէֆէրրիաալը անլամաք վէ միւնաքասաէ տախիլ օլմագ իսթէյէնլէրին խիւզաէ օն նիսպէթինտէ թէմինաթ աքչէլէրինի վէ եա միւթէպէր քէֆալէթնամէի միւթաառէլէն Խազինէի Հէլիլէէ միւրաճաաթլէրի իլան օլունուր։

Ֆի 30 Թըշ. էվ. սէնէ 323 3—2

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅ.
Ն. ՓԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.
ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ
Նոյ. 18ին, Իմէրէթի, Սեւ Ծովէն
Նոյ. 19ին, Մինկրէլի, Մարսիլիայէն
Նոյ. 25ին, Ուէս Սէպու, Սեւ Ծովէն
Նոյ. 26ին, Ֆրիժի, Մարսիլիայէն
ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ
Նոյ. 13ին, Սիրֆասի, Զօնկուլտաք, Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում, Նովորոսիսք
Նոյ 19ին, Իմէրէթի, Մուսթանիա և Մարսիլիա։
Նոյ. 20ին, Մինկրէլի, Սեւ Ծով։
Նոյ. 26ին, Ուէս Սէպու, Մարսիլիա։
Նոյ. 26ին, Ֆրիժի, Անատ. եզերք, Պաթում և Նովորոսիսք

Ա. կարգ	Փարիզի համար	200 ֆր.	
»	» Մարսիլիոյ	»	160 »
Բ.	» Փարիզի	»	150 »
»	» Մարսիլիոյ	»	120 »

Ա. կարգ Լոնտոնի համար 248.35 ֆր.։ Բ. կարգ 185.10 ֆր. (Տիէպի ճամբով)։
Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թօփհանէ քարափին վրայ։
15 50—44 Թ. ՌԸՊՈՒԼ

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՍՆՏՈՒԿ
ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ-ՖԵՐԱՅՆ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ
ՂԱԼԱԹԻԱ ԵՒ ՊՈԼԻՍ
Դրամագլուխ 130 միլիոն քուրոն, ամբողջովին վճարուած
Պահեստի գումար 37,300,000 քուրոնի չափ։
ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Վճարումները ոսկիով ըլլալու են։ Ցրուած դրամներու վրայ վճարում չընդունուիր։

Վինըր Պանք-Ֆէրայն տարեկան հարիւրին 3½ տոկոս կը վճարէ 1000 ոսկիէն վար գումարներու համար, իսկ անկէ աւելի գումարներու համար՝ հարիւրին 3։ Ստակին կրնայ տոկոսին սակը իջեցնել կամ աւելցնել տեղական լրագիրներու միջոցաւ 15 օր առաջ իմաց տալէ յետոյ։

100 ոսկիէն վար գումարները կրնան ետ առնուիլ ամէն ատեն։

100 ոսկիէն վեր գումարները կրնան ետ առնուիլ դրամատան ու կանխաւ ըլլալիք ազդարարութենէ մը յետոյ, հետեւեալ ձեւով.

3	օր	100– 150	ոսկի գումարի համար
5	»	151– 200	» » »
10	»	201– 500	» » »
15	»	501–1000	» » »
30	»	1001 և անկէ վեր	» »

Վինըր Պանք-Ֆէրայն իրեն կը վերապահէ պահանջած դրամ ունեցողներուն հաշիւը կարգադրել, ուզուած ատեն վճարելով տոկոսակից պարունակած գումարը։

Վինըր Պանք-Ֆէրայն խնայողական գումարը պարունակող տետրակ մը կը յանձնէ անոր տիրոջ անունով, բայց այդ տետրակին նշանակուած խնամակալը (վէլի կամ վասի) միայն իրաւունք ունի դրամը քաշելու։ 50—34

Խնայողական Սնտուկէն զատ։ Վինըր Պանք-Ֆէրայն կը զբաղի նաեւ սեղանաւորական ուրիշ գործառնութիւններով։

«ԱՐԵՒԵԼՔԻ» ԹԵՐԹՕՆԸ (20)

ԺԱՔ ՊՐԻԷՆ

ԴՐԱՄ ԵՒ ՍԷՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ՖՈՆ-ՔՈՒՎԷՐԹԻ ԶԱՂԱՑՔԸ

Թ.

Այդ պայմաններուն մէջ Լիզ կը նախընտրէր չամուսնանալ Ալպէրի հետ, աւելի՛ բանիմաց աղջկան մը պէս շարժելով քան թէ՛ վիպական խառնուածք ունեցող աղջկան մը նման։ Այդ ամուսնութիւնը ջուրը ինկած կը նկատէր, և շուտով պիտի համակերպէր իր բաղդին, եթէ Տիկին տը Բարրոլ տարակոյս մը ձգած չըլլար մտքին մէջ՝ Լիզի այցելելու առթիւ։ Տիկին տը Բարրոլ գրեթէ ամէն օր կը հանդիպէր Ռիչօ ընտանիքին տունը։ Քիչ մը ազգական կը սեպուէր խնամութեան պատճառաւ և ընտանիքին բոլոր գործերուն տեղեակ էր։

Տիկին տը Բարրոլ, որ մեծ շահագրգռութիւն ցոյց կուտար Լիզի նկատմամբ, մխիթարական խօսքեր ուղղած էր մանկամարդ աղջկան. այդպիսի խօսքեր աւելի կը վիրաւորեն քան կը սփոփեն, որովհետեւ մեղրին տակ քիչ մը թթու կը գտնուի միշտ։ Տիկին տը Բարրոլ իր զայրոյթը թափած էր Ալպէրի ու այն կեղծ բարեկամուհիներուն դէմ, որոնց ամէն գաղտնիք կը վստահի մարդ, և ի վերջոյ անոնց կողմէ կը մատնուի։

—Խոհեմ չգտնուեցար, թէև նախապէս զգուշացուած ըլլայի քեզի, ըսաւ Տիկին տը Բարրոլ։ Նոյն իսկ հօրդ հասկցուցի որ լաւ չէր ըներ, երբ քեզ կը թոյլատրէր՝ դղեակին աղջկան հետ յարաբերութիւն մշակելու։ Բայց խորհուրդները բանի մը չեն ծառայեր, քանի որ աւելի փորձառուներու խօսքին ականջ կախող չկայ։ Խելքերնուն փչածը կ'ընեն։

Մանկամարդ աղջիկը Տիկին տը Բարրոլի երեսը կը նայէր, հետաքրքրուած ու մտահոգութեան մատնուած։

—Ինչո՞ւ համար այդպէս կը խօսիք. ի՞նչ առնչութիւն կայ գլխուս եկած բանին ու դղեակին աղջկան հետ ունեցած յարաբերութեանս միջեւ։

—Խեղճ եւ անմեղ աղջիկ, պատասխանեց Տիկին տը Բարրոլ, թեւերը վեր առնելով և աչքերը դէպի երկինք բարձրացնելով։ Ուրեմն բան մը չհասկցա՞ր բնաւ։

—Կ'ապահովցնեմ ձեզ թէ ձեր խօսքերուն իմաստը չեմ հասկնար, պատասխանեց Լիզ դառնութեամբ.

—Լա՛ւ. բան մը չեմ ըսեր այլեւս։

Մանկամարդ աղջիկը համարձակեցաւ Տիկին տը Բարրոլը հարցափորձել, վախնալով որ անհաճոյ բաներ կ'իմանայ՝ եթէ շատ պնդէ։ Տիկին տը Բարրոլ յարեց.

—Առած մը կայ որ կ'ըսէ թէ երբ մարդու մը ընթացքը արտառոց, անհեթեթ ու անբացատրելի մնայ, միշտ կնոջ մատ կայ։ Եթէ այդ իմաստուն սկզբունքը ներկայ պարագային ալ կիրարկուի, շատ մը մութ բաներ կը լուսաբանուին։

Լիզ, հետզհետէ ջղագրգիռ դարձած այդ խօսքերուն պատճառաւ, որոնց իմաստը չէր հասկնար, Տիկնոջ խօսքը ընդմիջեց.

—Բայց ի՞նչ ըսել կ'ուզէք. կ'աղաչեմ բացայայտ խօսեցէք։

Տիկին տը Բարրոլ մանկամարդ աղջկան վրայ ծռեցաւ, ձեռքերը բռնեց և սիրալիր շեշտով մը ըսաւ.

—Բայց, սիրելի, զաւակս, ինչո՞ւ չես հասկնար որ Ալպէրի ընթացքը անբացատրելի պիտի մնար, եթէ երբեք գործին մէջ ուրիշ կին մը չըլլար, որ զանի կը մղէ իր ուզածին պէս շարժելու...

—Բայց ո՞վ է այդ կինը, հարցուց Լիզ, ձեռքերը ազատելով Տիկին տը Բարրոլի սեղմումէն։

—Այն կինը զոր դուն բարեկամուհիդ ըրած ես և որ օգտուած է բարեկամութենէդ, մատնելու համար քեզ։

— Բայց սոսկալի բան է ատ, գոչեց Լիզ, ընդվզած։ Իրաւունք չունիք այդպէս խօսելու։ Մերկէ կը հանէք այդ հետեւութիւնները։ Ո՛հ, ո՛չ, գարշելի բան պիտի ըլլար ատիկա։

Տիկին տը Բարրոլ հաճոյք զգաց պահ մը դիտելով Լիզի զարմանքն ու բարկութիւնը։ Յետոյ ուռուցիկ շեշտով մը ըսաւ.

— Ա՜հ, ո՜րքան երիտասարդ ես, խեղճ աղջիկս, և ո՜րքան դէշ կը ճանչնաս մարդիկը։ Իմ հին փորձառութեանս վրայ հաւատք ունեցիր և բնաւ մի՛ զարմանար, երբ լսես որ մարդիկ կարծածէդ ալ աւելի ապականած են։ Գալով Մարթի, երկար ատենէ ի վեր կը հսկեմ անոր վրայ. յաճախ քեզի ըսած եմ թէ լաւ գաղափար չունէի անոր վրայ. կը հաւատամ թէ այդ աղջիկը ամէն ինչ ընելու կարող է։

Լիզ չպատասխանեց, իր խորհրդածութեանց մէջ թաղուած։ Տիկին տը Բարրոլ շարունակեց իր խօսքը, գոհունակութիւն զգալով Մարթը վարկաբեկ ընելէ, զոր կ'ատէր, ինչպէս կ'ատէր ամէն էակ որ երիտասարդ, գեղեցիկ ու կայտառ էր։ Իր կատարած նողկալի դերին գիտակցութիւնը ունեցողի մը երեւոյթը չէր ցուցադրեր։

—Մնաց որ մարդ չի գիտեր թէ ո՞ւրկից կուգան Ռիպէքները։ Հարուստ ըլլալնին ալ յայտնի չէ, թէեւ իրենք այնպէս կը ծախեն։ Բնաւ չպիտի զարմանամ, եթէ երբեք անոնք փորձեն հարուստ մարդու մը հետ ամուսնացնել իրենց աղջիկը։

Տիկին տը Բարրոլ պիտի կրնար դեռ ժամերով խօսիլ. Լիզ մտիկ չէր ըներ։ Այցելու Տիկինը նշմարելով այդ բանը, ոտքի ելաւ ու մեկնեցաւ։

—Մնա՛ս բարով սիրունիկս. կը հասկնամ վիշտդ և ես ալ կը մասնակցիմ անոր։

Բայց Լիզ կարճ կապելու համար մխիթարական խօսքերու այդ նոր շարքը, դուռը բացաւ և քիչ մը յախուռն կերպով ճամբու դրաւ։

—Ցտեսութի՜ւն, Տիկին, ըսաւ Լիզ, իր սենեակը խոյս տալով, հոն հանդարտօրէն իր մտածմանց մէջ թաղուելու համար։

Այնուհետեւ մանկամարդ աղջիկը երկիւղի մատնուած էր թէ տիկին Բարրոլի խօսքերը ճշմարիտ էին, մաղթելով որ ինք խաբուած ըլլար։ Այն մանրամասնութիւնները, որոնց կարեւորութիւն չէր ընծայած սկզբան, Լիզի մտքին մէջ նշանակութիւն մը կը ստանային հիմա։ Մանկամարդ աղջկան միտքը կ'իյնար թէ Մարթ միշտ հետաքրքրութիւն ցոյց տուած էր Ալպէրի նկատմամբ, անոր մասին հարցումներ ուղղելով իրեն։ Բայց այդ բանին և Տիկին տը Բարրոլի խօսքերուն միջեւ անջրպետը մեծ էր։ Այսպէս՝ Լիզ չէր գիտեր թէ ի՛նչ խորհի, և աւելի կը տառապէր այդ անստոյգ վիճակէն քան ամուսնութեան վերջնական խզումէն։ Լաւ և խաղաղ երեւոյթ մը ունէր Լիզ, ինչ որ յուսահատութիւն կը պատճառէր հօրը։ Պ. Ռիչօ կը վախնար որ աղջիկը հիւանդանայ։

Լիւսիէն շատ լաւ նշմարած էր իր քրոջ ընկճումը, առանց պատճառը հասկնալու։ Ուստի այդ իրիկուն շատ զարմացաւ, Լիզի ուրախ դէմքը տեսնելով, որ կը հակադրէր ճաշի միջոցին պարզած տրխուր դէմքին։ Մնաց որ՝ իր զարմանքը երկար չտեւեց, որովհետեւ Լիզ իսկոյն բացատրեց իր գոհունակութեան շարժառիթը։

— Գոհ եմ որ քեզ մինակ կը գտնեմ, կարեւոր ըսելիք մը ունենալուս համար։ Չպիտի ուզէի հօրս առջեւ խօսիլ, որովհետեւ այս պատմութիւնները վիշտ կը պատճառեն անոր։ Մինչեւ որ ճաշը պատրաստ ըլլայ, քովս նստէ որպէս զի պատմեմ եղելութիւնը։

(Շարունակելի)

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ